

SLOVENSKI

Poročevalec

Izdaja in tiska Ciasopisno podjetje Slovenski poročevalec - Direktor: Rudi Janžura - Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vošnjak - Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 1 in 3, telefon 23-322 do 23-526 - Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1/11, telefon 23-322 do 23-526 - Oblasni oddelek: Ljubljana, Titova cesta 1, telefon 21-596, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-532 - Poštni predal št. 29 - Ziro račun pri Komunalni banki Ljubljana 800-704/1-367 - Mesečna naročnina 230 din

ZAČEL SE JE KONGRES ZA PRAVILNEJSI IN MOČNEJSI RAZVOJ TELESNE KULTURE V NAŠI DRŽAVI

TELESNA VZGOJA LAST IN SKRB VSEH

Telesnovzgojno gibanje naj postaja odstopaj stalno in čedalje bolj množično ter naj še učinkoviteje prispeva h krepitvi zdravja, delovne sposobnosti in splošnemu vzgajanju mladega rodu naše socialistične države - Šport ne sme biti zaradi športa, marveč predvsem zaradi širokih slojev naših narodov in vse mladine

Pismo predsednika Tita kongresu za telesno kulturo

Dragi tovariši in tovarišice!

Ni mi mogoče odzvati se vabilu, naj prisostvujem vašemu kongresu in sodelujem pri njegovem delu. Zato se poslužujem te priliko, da vas pozdravim in povem nekoliko besed o problemih, o katerih boste razpravljali.

Zelo pozitivno je, da je kongres za telesno kulturo sklicalo tolikšno število političnih in družbenih organizacij, organov državne uprave in drugih ustanov. Ker je telesna kultura dejavnost splošnega družbenega pomena, je potrebno, da skrbi za njen razvoj družbena skupnost v celoti in delajo za njen napredek vsi zainteresirani čimtelji, ne pa samo organi uprave ter družbeno, organizacijske za telesno kulturo.

Ze prej sem večkrat poudaril velik pomen telesne kulture za zdravje in povečanje delovne sposobnosti naših ljudi, za pravilen telesni razvoj ter vsestransko izobraževanje in vzgajanje mladine, kakor tudi za odločih in razvedrilo naših državljanov. Ob tej priložnosti bi hotel reči, da je danes pomen telesne kulture še večji, ker se naša mesta čedalje bolj razvijajo, ker nastajajo nova industrijska središča in se je način življenja in dela naših ljudi v mnogočem spremenil. Dandanes je telesna kultura ena izmed vsakdanjih potreb naših državljanov in bi lahko rekli, da je del njihovega standarda.

Naša družbena skupnost je tudi doslej dajala znatna materialna sredstva za razvoj telesne kulture. V povojni dobi so bili doseženi nekateri pomembni uspehi tudi v tej družbeni dejavnosti, mislim pa, da bi mogli biti ti rezultati še večji, če bi bilo več razumevanja in bi hitreje obvladali pomanjkljivosti in preživela konservativna pojmovanja, ki so še zmerom na tem področju.

Naša telesna kultura je pretežno usmerjena na atraktivni šport. Temu se podreja tudi politika gradnje objektov in razdeljevanja finančnih sredstev, pozabljajo pa se, da lahko v naših okoliščinah samo množična telesna kultura in množični šport kot njen neločljivi del zadovoljita različne interese državljanov in izpolnita naloge, ki jih ima telesna kultura v naši družbeni skupnosti. Zato je neobgibno potrebno, da se v prihodnji dobi izloči iz sredstev, ki bodo v ta namen na razpolago, večji del za tiste dejavnosti, ki bodo lahko zajele čimvečje število naših državljanov v raznih oblikah telesnega vezbanja. To naj upoštevajo tudi ljudski odbori, zlasti pa podjetja pri določanju sredstev za telesno kulturo.

Potrebno je, da se v prihodnje usmerimo na gradnjo manjših in cenejših, toda državljanom dostopnejših objektov v bližini sol in tovarnih, v delavskih naseljih, stanovanjskih blokih, na zletiščih in pri počitniških domovih ter drugod, kjer preživljajo delovni ljudje prosti čas.

Posebno bi hotel poudariti pomen telesnega vzgajanja v solah, ker je to največji otrok in mladine, ki li je telesno vezbanje najpotrebnejše in kjer lahko obenem dosežemo tudi največje vzgojne rezultate. Sola naj postane glavni čimtelj v celotnem delu za telesno vzgajanje mladine in kraj, kjer se bodo oblikovala pravilna naziranja o vlogi telesne kulture in pridobivale trajne navade. Zato je neobgibno, da telesni kulturi v solah posvetimo večjo pozornost ljudski in šolski odbori, prosvetni delavci in družbene organizacije za telesno kulturo, da bi ustvarili čim ugodnejše materialne pogoje in zagotovili potrebne kadre za uspešnejši in sodobnejši pouk telesne kulture v naših solah.

Vzporedno s tem je potrebno vztrajno delati tudi za odstranjevanje negativnih pojavov in težnj, ki jih imamo še vedno, zlasti v nekaterih športnih organizacijah. Kadri, ki delajo v družbenih organizacijah za telesno kulturo in imajo tudi veliko vlogo, naj spoznajo, da opravljajo za našo družbo zelo pomembno del in imajo zategadelj tudi veliko družbeno odgovornost. Hkrati pa zaslužijo strokovni in drugi delavci, ki prostovoljno delajo v družbenih organizacijah za telesno kulturo in opravljajo tudi svojo vzgojno nalogo, še večje družbeno priznanje.

Prepričan sem, da bo ta kongres glede na družbene sile, ki so za njim, dal pomemben prispevek za pravilnejši in močnejši razvoj telesne kulture v naši državi. Dovolite, da vas še enkrat pozdravim in vam poželim mnogo uspeha pri delu!

DIPLOMATSKA KRONIKA

MOSKVA. - Predsednik preložitja Vrhovnega sovjeta ZSSR Vorosilov je sprejel včeraj v

Kremlju izrednega in opolno-močenega veleposlanika Jugoslavije Lazarja Mojsova, ki mu je predal svoje akreditive. Pred daj akreditivov so prisostvovali namestnik zunanjega ministra ZSSR Nikolaj Firjubin, načelnik pisarne prezidija Vrhovnega sovjeta Kozlov in načelnik protokola ministrstva za zunanje zadeve Molockov. Prisotni so bili tudi predstavniki jugoslovskega veleposlanstva.

VREME

Slabotne frontne mračne zabele zahodne Alpe in se počasi pomikajo proti našim krajem. Za njimi prodira vzhodni Angliji nov val frontalnih mračnih. Napoved za petek: Pretežno oblačno vreme, zlasti v zahodnih delih nekaj manjših padavin. Temperature ponoči med 1 in 6, v Primorju 10, najvišje dneвне do 16 v Primorju 16 stopinj C.

Beograd, 6. nov. Pod pokroviteljstvom predsednika republike Josipa Broza-Tita se je zjutraj začel v veliki dvorani Doma sindikatov v Beogradu jugoslovski kongres za telesno kulturo. Na zbor je prišlo skoraj 2000 telesnovzgojnih delavcev.

Kongres je začel podpredsednik zvezne uprave Partizana Zoran Pošić, ki je najprej pozdravil goste - podpredsednika EIS

Aleksandra Rankovića in Rodoljuba Čolakovića, predsednika Ljudske skupščine Srbije Jovana Veselinova, člana ZIS Krsta Popivoda in Krsta Crvenkovskega, podpredsednika centralnega sveta Zveze sindikatov Ivana Božičevića, načelnika generalštaba JLA generalpolkovnika Ljuba Vučkovića, predsednika CK LMJ Mika Tripalo in mnoge druge, zastopnike SZDL Jugoslavije, Zveze komunistov, družbenih organizacij in državnih organov

nogah ali pa za gradnjo nepotrebno velikih in dragih stadionov. Tudi nekatera gospodarska podjetja so razpisala materialna sredstva z videzom pomoči za te namene, namesto da bi jih dajala za ravnanje množične telesne kulture med delavsko mladino.

Zdaj moramo razvijati takšno telesnovzgojno gibanje, ki bo enotno po idejnih osnovah in programatičnih ciljih, toda dovolj prožno, da bo z maksimalnim bogastvom raznih oblik glede na naše pogoje zajelo v nekaj prihodnjih letih sto tisoče novih članov. Takšno usmerjenost bo povsem naravno spremljalo tudi stalno povečanje materialnih sredstev, ki jih bo skupnost dajala za razvoj telesne kulture.

Člani politično-družbenih organizacij, ki delajo na področju telesne kulture, se morajo lotiti tega dela z največjo odgovornostjo, zlasti pa izvajanja politike, ki jo bo določil ta kongres. To bo jamstvo, da se bo ob večji pritegnitvi vseh družbenih čimteljev in večjih materialnih dajavah skupnosti telesnovzgojno gibanje v naši državi izognilo doseganjem pomanjkljivosti, postajalo stalno in čedalje bolj množično in še učinkoviteje prispevalo h krepitvi zdravja, delovne sposobnosti in splošnemu vzgajanju mlade generacije naše socialistične države. (Burno odobravanje.) (Nadaljevanje na 5. str.)

Pozdrav Aleksandra Rankovića

Po izvolitvi delovnega predsedstva je kongres v imenu zveznega izvršnega sveta pozdravil podpredsednik Aleksander Ranković.

Tovariši in tovarišice!

Posebno me veseli, ker vas lahko na tem kongresu za telesno kulturo pozdravim v

stveno prispeva h krepitvi zdravja, delovne in obrambne sposobnosti delovnih ljudi in pomeni neločljiv del splošnih prizadevanj za socialistično vzgajanje mladega rodu. Njena vloga je tem večja, ker je telesna kultura v sodobni družbi sestaven del življenjskega standarda. Če upoštevamo

naravno, da ima vse to usoden pomen za določanje pomena telesne kulture pri nas. - Zato je čisto razumljivo, da poskrbe vse naše politične organizacije in njihovi člani, da bi bila idejna vsebina telesne kulture prežeta in povezana z našo borbo za socializem. - Pravilno usmerjanje telesne

funkcije telesne kulture, do komercializacije športa, do razsipanja družbenih sredstev in podobnega.

Člani naših političnih organizacij, ki so v telesnovzgojnih organizacijah ali v njihovih vodstvih, si morajo aktivno prizadevati, da se bo članstvo teh organizacij razvijalo v smeri pravičnega socialističnega vzgajanja. To se lahko doseže samo tedaj, če se zatirajo napačne težnje in pojavi, zlasti pri sprejemanju sklepov in vzgajanju mladine.

Delo telesnovzgojnih društev in klubov mora biti dostopno javnosti, v njih se mora še bolj razvijati notranja demokracija, nad uporabljajanjem materialnih sredstev pa je treba uvesti še učinkovitejšo družbeno kontrolo. Sredstva, ki smo jih doslej izdajali za razvoj telesne kulture, so se pogosto neupravičeno uporabljala za draga tekmovalna, plačevanje posameznikov samo v nekaterih športnih pa-

imenu zveznega izvršnega sveta in vam želim uspehe pri vašem delu na tem velikem zborovanju.

Ze prej je bilo čutili potrebo po sklicanju takšnega kongresa, na katerem bi družbeni čimtelji razpravljali o nadaljnjem razvoju telesne kulture in še jasneje določili in natančneje njeno zelo pomembno družbeno funkcijo. Prav zato je pomembna in koristna ta pobuda Ljudske mladine, ki so jo z zanimanjem sprejele tudi vse druge zainteresirane družbene organizacije. Zanimanje za ta kongres kaže obenem, da razvijanje telesne kulture ni samo skrb telesnovzgojnih organizacij, ampak vse naše družbe, predvsem organov oblasti, organov družbenega upravljanja ter vseh naših političnih in drugih organizacij.

Dosedanji rezultati in izkušnje, pridobljene v povojnih letih, dajejo dovolj materiala, na podlagi katerega se lahko spoznajo pozitivne in negativne značilnosti telesnovzgojnega gibanja pri nas. Ko to poudarjam, mislim predvsem, da postajajo telesnovzgojne organizacije z vsakim letom bolj množične, da so bili doseženi veliki rezultati pri organiziranju telesne vzgoje JLA, da se je zboljšalo delo za telesno vzgajanje v naših solah in se v vseh krajih države razvijala razmeroma široka telesnokulturna dejavnost. Kljub vsem uspehom pa je Jugoslavija vendarle v vrsti držav, v katerih se manjši odstotek državljanov smotrno ukvarja s telesno vzgojo, kar pa ne ustreza niti stopnji njenega družbenega razvoja niti sedanjim materialnim možnostim. Prav tako rezultati dela na tem področju kljub zbolšanju še vedno ne zadovoljujejo. To vse kaže, da delavnost na tem važnem družbenem področju nekoliko zaostaja za splošnim družbenim razvojem v naši državi.

Telesna kultura ima pri nas velik družbeni pomen, ker bi-

mo vse to, telesno vzgajanje ljudstva ne sme biti samo skrb družbenih organizacij za telesno kulturo ter poizrtvovalnih strokovnih in drugih amaterskih delavcev, ki so na čelu telesnovzgojnih organizacij, temveč mora postati skrb vse skupnosti, naših prosvetnih organov, zdravstvene službe, urbanistov in drugih.

Mislim, da je povsem pravilno in potrebno, da ostane osnovna usmerjenost še nadalje na množičnosti telesnovzgojnega gibanja. Pri tem je treba posvetiti glavno pozornost solam, v katerih se zbira nad dva milijona in pol otrok in mladine, tovarnam in industrijskim naseljem. - Za uspeh take usmerjenosti je potrebno, da zagotovo naše politične in množične organizacije, predvsem pa Zveza komunistov, Socialistična zveza, sindikati in Ljudska mladina, kakor tudi idejno-politični pobudniki celotnega socialističnega razvoja v svojem delu primerno mesto tudi telesni kulturi.

Ker so prizadevanja vseh socialističnih sil usmerjena v zgraditev socializma in socialističnih družbenih odnosov v težnji, da bi napravili življenjske pogoje delovnega človeka čim boljše, je povsem

Proslava I. makedonsko-kosovske udarne brigade

Skoplje, 6. nov. (Tanjug). Z obujanjem spominov iz narodnoosvobodilne vojne, organiziranjem književnih večerov in drugih slavnosti se je v Makedoniji začela proslava 15 letnice ustanovitve I. makedonsko-kosovske udarne brigade. Glavna slavnost bo 9. t. m. v Ohridu in ji bodo prisostvovali preživeli borci te brigade, kakor tudi veliko število staršev in otrok padlih borcev ter državljani iz ohridskega okoliša. V vasi Belištu v ohridskem okraju, kjer je bila pred 15 leti ustanovljena ta brigada, bodo odkrili spomenik padlim borcem.

kulture s tega vidika bo prineslo nov razmah njenemu razvoju in pripomoglo k odstranitvi negativnih težnj in pojavov.

Kakšne pa so take težnje? Predvsem v pojmovanju, da je šport zaradi športa, zaradi vrhunskih rezultatov, ne pa da je zaradi širokih slojev naših narodov in vse mladine. Pozabljanje tega vodi do zanemarjanja osnovne družbene

BRZOJAVKE OB OBLETNICI OKTOBRA

BEOGRAD. - Generalni sekretar Zveze komunistov Jugoslavije Josip Broz Tito je poslal prvemu sekretarju CK KP ZSSR in predsedniku ministrskega sveta ZSSR Nikitju Hruščevu naslednjo brzojavko: »Ob 41. obletnici Velike oktobrske revolucije pošiljam čestitke Komunistični partiji, Sovjetske zveze, sovjetskemu narodu in vam osebno z željo za nadaljnje uspehe pri izgradnji socializma.«

BEOGRAD. - Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal predsedniku zvezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR Klimentu Jeferemoviču Vorosilovu na-

slednjo brzojavko: »Ob proslavi obletnice Velike oktobrske revolucije mi dovolite, da v imenu narodov Jugoslavije in v svojem imenu pošiljam narodom Sovjetske zveze in vam osebno čestitke in pozdrave v iskreni želji za nadaljnji napredek in uspehe pri izgradnji vaše socialistične države.«

BEOGRAD. - Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je poslal zunanjemu ministru Sovjetske zveze Andreju Gromniku naslednjo brzojavko: »Ob obletnici Velike oktobrske revolucije izvolite sprejeti moje iskrene čestitke.«

DELO V ODBORIH OZN

Ciper pride pred OZN

Grčija bo sprožila ciprsko vprašanje pred OZN konec meseca - Severna Koreja ni povabljena na razpravo v političnem odboru

NEW YORK, 6. nov. (Tanjug). Poročajo, da namerava grška vlada med 20. in 30. novembrom sprožiti vprašanje Ciper v političnem komiteju Združenih narodov. Vlada je že začela s političnimi in diplomatskimi pripravami, s posvetovanji z zastopniki drugih vlad o grških stališčih na bližnji razpravi o Cipru. Te dni bo odpotoval v New York tudi nadškof Makarios, ki bo delegaciji na sedežu OZN razložil zahteve otočanov po neodvisnosti Ciper. Zunanji minister Averof je izjavil, da bo Grčija odločno branila svoja stališča.

Danes popoldne se je sestala politični odbor Generalne skupščine OZN k nadaljevanju razprave o korejskem vprašanju. Včeraj je bil z 42 glasovi proti 17 (18 vzdržanih) odklonjen predlog Sovjetske resolucije, naj bi bil na razpravo povabljen tudi zastopnik Severne Koreje, kljub poskusom Indije in Ceylona, da bi bili obe polovici povabljeni na razpravo. Pred odborom je še predlog zahodnih sil o »Združeni neodvisni in demokratični Koreji« in o svobodnih volitvah v obeh delih Koreje.

Na priporočilo generalnega sekretarja Hammarskjölda politični odbor ne bo razpravljal o ustanovitvi stalnih sil OZN. Hammarskjöld je izrazil upanje, da v bližnji bodočnosti ne bo treba intervencije čet OZN, kot se je zgodilo v zadnjih dveh letih dvakrat.

V socialnem komiteju je sovjetska delegacija med razpravo o beguncih zahtevala, naj ZN priporoči vladam, da prepovejo beguncem subverzivno dejavnost proti državam iz katerih so zbežali. Sovjetski delegat je poudaril tudi potrebo po omogočenju prostovoljne repatriacije predvsem pa po vrnitvi otrok staršem. Resolucija zahodnih sil podpira britanski predlog o »beguncem letu 1959«. Predlog tuniško-maroške resolucije zahteva večjo aktivnost visokega komisarja za begunce v korist alžirskih beguncev.

V skrbstvenem odboru Generalne skupščine so sinoči Haiti, Indija, Jugoslavija, Liberijska in Mehika predložile novo resolucijo naj države upraviteljice določijo stvarne roke za avtonomijo ali neodvisnost ozemelj, ki so pod njihovim

varuštvom. Razprava se še nadaljuje.

Vlada ZDA je včeraj plačala 4,5 milijonov dolarjev za tehnično pomoč. Doslej so ZDA prispevale 12,6 milijonov dolarjev v ta namen od celotne vsote 15,5 milijonov dolarjev, kolikor so se obvezale dati, če bodo države prispevale ostalih 65 odstotkov vsote za tehnično pomoč.

Precej zanimanja je v Generalni skupščini vzbudil tudi islandski predlog naj bi bilo zasedanje skupščine leta 1960 v Moskvi. Islandski delegat Thors je govoril in debati o razorožitvi in med drugim dejal, da bi tak sklep lahko prispeval k izboljšanju odnosov med državami.

Incident na izraelski mej

Tel Aviv, 6. nov. (Reuter) - Danes popoldne je prišlo do spopada med vojaškimi enotami ZAR in Izraela na področju severno od Galilejskega jezera.

Predstavniki skupine opazovalcev OZN za kontrolo premirja je takoj pozval obe strani, naj prekineta oganj.

Zvezni izvršni svet je sprejel predlog družbenega plana 1959

BEOGRAD, 6. nov. (Tanjug.) Danes je bila končana dnevna seja zveznega izvršnega sveta, ki je bila pod predsedstvom podpredsednika zveznega izvršnega sveta Mijalka Todrovića. Na seji so razpravljali o predlogu zveznega družbenega plana za leto 1959 ter o spremembah in dopolnitvah osnovnega zakona o prekrških.

Zvezni izvršni svet je sprejel predlog zveznega družbenega plana za leto 1959 in ga bo poslal zvezni ljudski skupščini. Predlog plana predvideva nadaljnji razvoj gospodarstva v skladu z nalogami, ki so postavljene v družbenem planu za razvoj gospodarstva v letih od 1957—1961.

V sprejetem predlogu plana se predvideva v letu 1959 glede na ocenitev ustvaritve v tem letu, dvig nacionalnega dohodka za 11,7% oziroma 10,3 odstotka na prebivalca. Plan predvideva, da se bo proizvodnja v kmetijstvu povečala za 20,7%, v industriji za 11%, v prometu za 6,7% itd. Povprečno povečanje produktivno-

sti dela v industriji in rudarstvu naj bi znašalo 6,5%. V vseh dejavnostih družbenega sektorja bo v naslednjem letu na novo zaposlenih okoli 125 tisoč oseb.

V skladu z razvojem proizvodnje in dvigom produktivnosti dela se za naslednje leto predvideva povečanje osebne potrošnje in življenjskega standarda delavcev in uslužbencev. Osebna potrošnja se mora povečati skupno za 6,2% oziroma 5% po prebivalcu kolikor se morajo tudi povečati povprečne realne plače zaposlenih. V naslednjem letu se bodo nadaljevale vloge v stanovanjsko izgradnjo in komunale objekte. Od skupno 110

milijard dinarjev, ki so predvidene za izgradnjo objektov družbenega standarda bo samo v stanovanjsko izgradnjo vloženo okoli 66 milijard, to se pravi za okoli 12% več kakor letos. Predvidene so tudi znatne vloge v solstvo in zdravstvo, ki sta v tem in preteklem letu zostala tako glede potreb kot nalog, ki so postavljene v petletnem planu.

Družbeni plan posveča posebno pozornost razvoju gospodarskih odnošajev s tujino. Predvideno je, da se skupni obseg izvoza poveča za 13,4%, v okviru tega pa je treba ostvariti hitri izvoz industrijskih proizvodov. Uvoz se bo v naslednjem letu povečeval malo počasneje, da bi se tako znižal tekoči deficit plačilne bilance.

Pri investicijah je predvideno dokončevanje začelih in začetek nekaterih novih objektov, ki so važni za ostvarenje proizvodnih nalog petletnega plana. Predvidene so tudi investicije za razvoj kmetijstva in trgovine ter za izgradnjo energetskih in prometnih kapacitet. V letu 1959 so predvidene skupne bruto družbene investicije v osnovne sklade v znesku 566 milijard dinarjev, od tega bo 120 milijard ali 21 odstotkov potrošeno za negospodarske investicije. Od bruto gospodarskih investicij v osnovne sklade v znesku 446 milijard dinarjev bo potrošeno za industrijo in rudarstvo 205 milijard, za kmetijstvo 83, promet 96, trgovino in gostinstvo 30, gradbeništvo 13, gozdarstvo 8, obrt 6 in za vodno gospodarstvo 5 milijard din.

V naslednjem letu so prav tako predvidena znatna sredstva za nadaljnji razvoj gospodarsko nezadostno razvitih področij v LR Makedoniji, LR Črni gori in v avtonomni kosovsko-metohijski oblasti.

Razen tega je na današnji seji zvezni izvršni svet usvojil spremembe in dopolnitve osnovnega zakona o prekrških. Zakon z usvojenimi spremembami in dopolnitvami bo poslan zvezni ljudski skupščini, ki bo o njem razpravljala na naslednjem zasedanju.

41-letnica Oktobra

Resnični internacionalizem je eden in samo eden: brezpartijsko delo za razmah revolucionarnega gibanja in revolucionarne borbe v svoji (podčrtal Lenin) težnji, podpiranje (s propagando, s simpatijami, s materialno pomočjo) te borbe, te linije in samo te v vseh (podčrtal Lenin) težnjah brez izjeme.

LENIN
(Zbrana dela III.)

46. št. tednika »Komunist«

v slovenski izdaji objavlja naslednje članke:

Kadri v sindikatih (pismo CK ZKJ vodstvom Zveze komunistov Jugoslavije) — Sklepi CK ZKJ o znaku in zastavi ZKJ — Enainštirideset let po velikem Oktobru — Obveščanje državljanov — Iz delavskega gibanja — Dogodki v svetu — Nova nevarnost: rasizma (s poti v Francijo) — Trile najvažnejši odgovori — Novi zakoni — O lokalnem tisku — V teh dneh pri nas — Uspehi so tu — Prav tako pa tudi negativni pojavi — Človek potrebuje mir — Vloga sekretariata komiteja — Brezbrizni odnos do problema ljudi — V osrednji pospeševanje kmetijske proizvodnje — Ali ljudski univerza zastajajo? — Pogledi in mnenja — Lenin v Oktobru — Procesi, ki v vznemirili svet —

46. številki tednika »KOMUNIST« v slovenski izdaji je priložena redna petnajstredna priloga — »SKUPNOST« številka 16.

LJUBLJANA, 6. nov. Danes popoldne se je sestel na prvi seji republiški pripravilni odbor za proslavo 40-letnice Zveze komunistov Jugoslavije, ki mu je predsedoval Franc Leskošek-Luka. Pripravilni odbor je sprejel ob tej priložnosti okvirni program svojega dela, ustanovil nekatere pododbore, tako za centralno akademijo v Ljubljani, za organizacijo razstave, za izdajanje publikacij ter podobor za mladino in šole. Za svojo neposredno nalogo je sprejel organizacijo pripravilnih odborov za proslavo v okrajih, občinah in večjih tovarnah, hkrati pa se

je že zdaj sporazumel o okvirni obliki proslav, ki bodo trajale kontinuirano vse prihodnje leto. Med drugim je bilo v zvezi s tem govora o akademijah, o odkritju spomenikov in spominskih plošč na zgodovinskih krajih in v postopkih, o svečanih zborovanjih kolektivov in o množičnih izletih v zgodovinske kraje, o šolskih proslavah, iz izdajanju publikacij vseh vrst in drugem, kar vse naj bi prispevalo, da bi dobila ta pomembna obletnica čim svečanjši in veličastnejši poudarek.

Napredek v PTT službi Slovenije

Razgovor z direktorjem Podjetja za PTT promet

Nas sodelavec je obiska direktorja Podjetja za PTT promet tovariša Jožeta Gerbca, z nekaj vprašanji, ki zadevajo razvoj PTT službe v Sloveniji.

Kakšno je sedanje stanje PTT omrežja in kakšna je investicijska dejavnost?

Res je, da je sedanje stanje PTT omrežja še daleč od potrebe glede razvoja PTT sredstev, ki smo jih predvideli v programu perspektivnega razvoja PTT prometa v LRS. Razen obnove in modernizacije, zlasti pa higiensko-tehnične ureditve PTT prostorov, smo razširili PTT omrežje po osvojitvi s 16 novimi uradi. — Zgradili in drugače pridobili smo 39 poštnih postojlji, ki se jim je pred dnevi pridružila kot 40. poštno postojljo pošta v Ljutomeru. V gradnji so še Trbovlje I, prometna pošta Maribor II, Industrijska šola v Ljubljani, avtogaraža v Mariboru, na primorskem pa Nova Gorica in Koper. V tem obdobju je bilo obnovljeno v celoti telegrafsko-telefonsko omrežje in pri tem povečamo za 30 odstotkov. Zaradi uvedbe novih modernih sistemov se je zmogljivost tega omrežja povečala za 100 odstotkov, kar pa še vedno ne zadošča prometnim potrebam. Montirali smo nove avtomatske telefonske centrale v Celju, Kočevju, Ljubljani, Kamniku, Polju, Domžalah, Mengšu, Mojstranu, Piranu, Izoli in Portorožu. Ko bodo gradbena dela v Novi Gorici in Kopru zaključena, bomo montirali novo avtomatsko telefonsko centralo tudi v

Kopru, Novi Gorici, Skofljah in Sečoveljah. Pravkar smo začeli montirati trboveljsko avtomatsko omrežje skupino, ki bo omogočila avtomatski telefonski promet v Trbovljah, Hrastniku, Zagorju, Zidanem mostu in Radečah.

Stevilo telefonskih naročnikov je znašalo leta 1939 v Sloveniji okoli 4000, medtem ko je letos naraslo na 17.000 naročnikov. Vložili smo velikanska sredstva in PTT stroka je tako napredovala, da obdobja po osvojitvi ne moremo primerjati z nobenim obdobjem pri nas, niti z razvojem teh panog v drugih državah pri takem stanju in v tako kratkem času.

Kako kaj kaže za avtomatizacijo telefonije v severni Sloveniji?

Po perspektivnem programu za avtomatizacijo telefonije v severni Sloveniji je predvidena avtomatizacija Ptujja s končnimi centralami v Kidričevem, Ormožu in Središču ob Dravi s končno kapaciteto 1980 priključkov, v Ljutomeru s končno postajo v Križevcih z 900 priključkov, v Gor. Radgoni s končno centralo v Slatini Radencih s kapaciteto 700 priključkov, v Murski Soboti s končnimi telefonskimi centralami pri Gradu, Križevcih v Prekmurju, Lendavi in Beltincih s skupno kapaciteto 1500 priključkov. — Prav tako so predvidene številne nove medkrajne telefonske zveze, kabiranje mestnih omrežij, uvajanje novih motornih vozil za

temeljito izboljšanje prenosa poštnih pošiljk itd.

Ali okrajni in občinski ljudski odbori pomagajo pri izvajanju PTT del s svojimi sredstvi?

Poudariti moram, da kažejo okrajni in občinski ljudski odbori v Sloveniji razumevanje za nadaljnji razvoj PTT omrežja in pomagajo v njegovih možnostih tudi s svojimi finančnimi sredstvi. Zadnji razgovori s predstavniki OLO Maribor in občinskih ljudskih odborov Ptuj in Murska Sobota, kakor tudi z zastopniki občin Dravograd, Slovenj Gradec, Ravne na Koroskem, Mežica in nekaterih drugih, dajejo upanje, da bomo uspešno ostvarili program modernizacije PTT omrežja, če bodo občine in okrajni sodelovali v obljubljenimi sredstvi pri nadaljnji gradnji.

Zavedati se moramo, da je montaža nove ATC v Ljutomeru odvisna predvsem od gradnje postojlji in montaže telefonskih central v Ptujju in Murski Soboti. Montaža avtomatskih telefonskih central v Križevcih pri Ljutomeru, Ormožu, pri Gradu, Križevcih v Prekmurju, Lendavi in Beltincih je odvisna od dograditve teh dveh centrov, ker bosta ATC Ptuj in Murska Sobota direktno priključeni na avtomatsko telefonsko centralo v Mariboru. V ta namen bomo tudi ATC Maribor prihodnje leto povečali za 1000 števk. Novo poštno postojljo v Ljutomeru kot prvi objekt pri ustvarjanju tega programa in začeta dela pri polaganju medkrajnega telefonskega kabela med Mariborom in Dravogradom dajejo zagotovilo, da bomo vsa ta dela uspešno opravili do leta 1961. M. K.

Včeraj in danes

Zbor mladih rezervnih oficirjev v Novi Gorici

Nova Gorica, 6. nov. V mali sejni dvorani OLO je bil dopoldne dnevečan zbor večjega števila mladih rezervnih oficirjev, ki so absolvirali vojaško šolo in dobili oficirski čin. Razen tega je bilo prisotnih še nekaj mlajših oficirjev, kakor tudi starejših oficirjev iz NOB, ki so bili na večbah za strokovno usposobljenosti prevedeni v višje čine.

Zbrane je pozdravil v imenu JLA vodja vojaškega oddelka JLA v Novi Gorici podpolkovnik Jože Poljanšek, v imenu okrajnega odbora Zdrženja rezervnih oficirjev Rozman Dušan in v imenu okrajnega komiteja ZK in Socialistične zveze Milo Vižintin. Po govornih in priporočilih, naj bi mladi oficirji še bolj aktivno sodelovali v politično-družbenih organizacijah in se še nadalje strokovno usposabljal za okrepitev obrambne moči naše države, sta okrajna odbora ZB in Socialistične zveze priredila zbranim oficirjem v balkonski dvorani kina »Soča« svečan sprejem. —JP

Uporaba radioaktivnih izotopov v medicini

Skoplje, 6. nov. (Tanjug). V Skoplju je bil danes končan tretji sestanek podkomisije zvezne atomske komisije za uporabo radioizotopov v medicini. Pod predsedstvom akademika prof. Vojislava Arnovljevića so na tem sestanku razpravljali o uporabi izotopov za diagnostične in terapijske medicinske namene, kakor tudi o koordiniranju dela vseh jugoslovanskih centrov za uporabo

izotopov v medicini, ki delajo v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Skoplju in Sarajevu. Tudi analiza letošnjih rezultatov na tem področju in bodoče naloge v uporabljanju radioaktivnih izotopov v medicini so bile predmet razprav na tem sestanku.

Končana je konferenca ETA

LJUBLJANA, 6. nov. Včeraj so komisije, ki so delale ločeno na III. jugoslovanski konferenci o elektroni, telekomunikacijah in avtomatizaciji, končale delo. Strokovnjaki so prebrali 110 strokovnih referatov. Danes dopoldne so se udeležili strokovnih ekskurzij v podjetja, ki se ukvarjajo z elektroni. —

PROTEST REŠKE LADJEDELNICE

Reka, 6. nov. (Tanjug). Reška ladjedelnica »3. maj« je poslala danes protestno pismo tržaški tvrdki »Carlo Martinolich in sika« zaradi odstranitve identifikacijske plošče z ladje »Sillivreta«, ki so jo zgradili v tej ladjedelnici leta 1956. Danes plove ta ladja pod imenom »Carlo Martinolich« in pod italijansko zastavo z domačo luko v Rimu, ker so jo svicarski lastniki prodali.

Po obvestilih, ki jih je prejela reška ladjedelnica, je bil motorni tramper »Sillivreta«, sedaj »Carlo Martinolich«, ob koncu septembra v aleksandrijski luki brez identifikacijske plošče. Ta plošča iz medij je bila kakor navadno na poveljniškem mostu in je bilo na njej zapisano »Ladjedelnica »3. maj« Reka — Jugoslavija«, vilita je

bila tudi številka gradnje — 436 in letnica gradnje. Na plošči je bil tudi zaščitni znak ladjedelnice. Ploščo so odstranili na ta način, da so prerezali vijake, s katerimi je bila pričvrščena.

Pismo, poslano tržaškemu ladijskemu lastniku Martinolichu, pravi poleg drugega: »Ta postopek nas ni samo presenetil in razžalil, temveč prizadel tudi na način, ki nima primere v pomorskem svetu, ker ni samo v skladu s poklicnim medsebojnim spoštovanjem in sodelovanjem, temveč nasprotuje tudi navadam v pridobivanju in varstvu zaščitnih znakov oziroma ladijske identifikacijske plošče, ki vsebujejo poleg imena ladjedelnice tudi kraj in leto zgraditve ladje kot uradne podatke.

Zakaj gradbena podjetja „kreditirajo“ del gradenj

Obseg investicijske gradnje narasla hitreje, kakor določa petletni plan. Struktura investicij se postopno izpreminja, povečujejo se investicijske naložbe v kmetijstvu in za objekte družbenega standarda. Očitno je naraščanje stanovanjsko-komunalnih investicij. To pomeni, da se plani za investicijsko izgradnjo izpolnjujejo, grozi pa nevarnost prevelikega naraščanja investicij. To naraščanje je bilo potrebno zavreti, da ne bi preseglo okvirja določenih proporcij. Eden izmed zelo prepričljivih pokazateljev o tem problemu so brez dvoma neplačane situacije, namreč dolгови investitorjev gradbenim podjetjem za že izvršena gradbena dela.

Analiza dolgov investitorjev gradbenim podjetjem z dne 30. septembra l. 1958 kaže, da je imelo 242 gradbenih podjetij pri investitorjih nad 20,8 milijarde dinarjev terjatev. Od te vsote se morajo odsteti dela, izvršena v septembru za okoli 10,6 milijarde dinarjev, preostaja pa še vedno nad 10,2 milijarde dinarjev starih neplačanih dolgov, od tega 7 milijard za dela v letu 1958, nad 3,2 milijardi dinarjev pa za dela, izvršena že v letu 1957. Vsekakor je zanimivo, da so dolžni investitorji skoro vseh investicijskih skladov. Po nepopolnih analizah samo za 75 večjih gradbenih podjetij iz vseh republik se je pokazalo, da so udeleženi pri dolgovih investitorji splošnega investicijskega sklada za okoli 29%,

proračuni za okoli 12%, gospodarska podjetja s 14%, stanovanjski skladi za 12%, drugi investitorji pa s 16%. Obe analizi jasno dokazujeta, da se gradi tudi čez proporce in možnosti skladov, kakor tudi da uporabljajo gradbena podjetja znaten del (okoli 48%) svojih obratnih sredstev za kreditiranje gradbenih del, ki jih ne plačujejo redno.

Izvršena dela ne plačujejo zaradi raznih razlogov. Tako na primer prevzemajo gradbena podjetja še vedno dela, za katera sploh niso določena finančna sredstva ali pa so samo delno zagotovljena. Nadalje veljajo izvršena dela pogosto več, kakor je bilo pogojeno oz. kakor določajo predračuni. Razen tega investitorji nimajo sredstev za pokritje dolgov za približno 58% vseh neplačanih gradbenih del. Zaradi pomanjkanja sredstev in zaradi drugih razlogov investitorji počasi kolavdirajo okoli 12% gradbenih del. Za preostalih 30% se pravdajo zaradi plačila v glavnem zaradi naknadnih del.

Vse to se dogaja zaradi različnih razlogov. Tako na primer investicijski programi še vedno niso dovolj izdelani, tehnična dokumentacija in idejni projekti pa v mnogih primerih niso zanesljiva podlaga za točnejše določanje investicijske vsote, potrebne za zgraditev določenega objekta. Sele opis del in predračuni, izdelani na podlagi glavnih projektov, lahko dajejo točnejšo oceno potrebnih investicijskih

sredstev. Toda tudi glavni projekti ne morejo biti pri vseh vrstah investicij zanesljiva zaslomba za lastno ceno investicije. Pri takih investicijskih naložbah bi morali vnaprej zagotoviti rezervo do 10% vrednosti sredstev za gradbena dela. Med gradnjo se tudi podražujejo dela in izpreminjajo projekti zaradi objektivnih razlogov, povečujejo dela itd.

Tudi ekonomski instrumenti na podlagi letnih planov vplivajo na dogovorjene cene za dela, ki jih opravljajo več let.

Nekateri investicijski programi imajo tako prilagojeno lastno ceno, da bi konkurirali drugim, ko pa grade in dograje, prihaja na dan materialna resnica.

Eden izmed zelo objektivnih razlogov za neplačevanje računov ob roku je nedvomno nevsklajeni dotok sredstev v sklade, predvsem v lokalne sklade in stanovanjski sklad za pospeševanje gradbenih del. Zato že davno izvršena dela plačujejo mnogo kasneje, včasih šele v prihodnjem letu, včasih pa tudi kasneje.

Anketa pri 13 gradbenih podjetjih je pokazala, da so te gospodarske organizacije vložile pri sodišču 633 zaradi neplačanih terjatev, medtem ko so jih v istem času tožili dobavitelji 3101-krat. Pri tem so na račun sodnih taks in stroškov plačale tožnikom 244,3 milijone din, izterjale pa so od tožnikov 39,5 milijona dinarjev. Kljub tolikim pravdom pred sodiščem te gospodarske organizacije niso mogle iztožiti od investitorjev terjatev v znesku 2,6 milijarde dinarjev.

Celotna analiza kaže, da je pravni postopek za plačevanje terjatev glede na nemogućnost izvršitve sodne razsodbe brez moči, včasih pa tudi nedosedel. Zaradi neplačanih, toda izvršenih del so v zelo težkem položaju gradbena podjetja, gradbena obrtna in montažna podjetja, pa tudi podjetja industrijske gradbenega materiala. Pri takem uporabljanju obratnih sredstev gradbenih podjetij za kreditiranje investitorjev je jasno, da nastaja pritisk tako dobaviteljev gradbenega materiala, kakor tudi vseh drugih kooperantov na gradbena podjetja. Ta pritisk se v končni smeri kaže tudi pri stroških gradbenih podjetij, zaradi česar se zmanjšujeta njihov dohodek in akumulativnost.

Zaradi vsega tega je jasno, da je nujno potrebna ureditev plačevanja gradbenih del in razmerja investitorjev do tega problema.

Ing. T. Valentinčič

Setev v Vojvodini končana

NOVI SAD, 6. nov. (Tanjug). Na sestanku komisije za setev italijanske pšenice, ki mu je predsedoval predsednik Zadrugne zveze Vojvodine, Tepavac, so danes ugotovili, da so zadrugne in kmetijske organizacije v Vojvodini končale setev italijanskih in domačih r.s. pšenice. Z italijansko pšenico so posejali 11-krat več površin kakor lani.

Na sestanku je predsednik organizacije PAO, Galaratti, poudaril, da je po zaslugi vojvodinskih strokovnjakov-agronomov, kakor tudi drugih kmetijskih delavcev uspelo kljub neugodnim klimatskim pogojem letošnjo jesen opraviti setev visokorodnih vrst italijanske pšenice, kar je zelo velik korak v napredu kmetijstva.

kinda so posejali na ta način nad 1000 ha.

Vojvodinski kmetovalci so opravili jesensko setev italijanskih vrst pšenice, ker so bile priprave zelo dobro organizirane. Skoro vse setevne površine so globoko izorali.

Do 10. novembra bodo posejali še italijansko vrsto pšenice »Fortunato«, nato pa bodo posejali preostale površine z domačimi vrstami pšenice. Opravili so tudi jesensko delo za spomladansko setev, kakor tudi setev drugih jesenskih kultur v tej pokrajini na vseh predvidenih površinah.

Ob robu dogodkov

Repriza

„Strašno je bilo. Ko so se zadnja letala oddaljela, smo se peljali v mesto, ki je bilo polno dima in ruševin... Nikoli ne bom pozabil strahotnega prizora, ki ga je nudil Sakiet: krvava trupla, mrtve ženske in otroci...“

To je bil del izjave Svede Göste Heumana, delegata Lige društev Rdečega križa, dopisnika časopisne agencije Associated Press po obisku v bombardiranih mestecih. To je bilo februarja letos in svet je že skoraj pozabil.

Zdaj so spet prišle vznemirljive novice, da sta dva francoska polka s tanki prekorčila mejo južno od Sakieta in da je francosko topništvo obstreljalo Sakiet Sidi Jusef. Govorijo se spet kak francoski general ali polkovnik na alžirski strani menil, da mora izkoristiti pravico do zasledovanja upornikov, kakor se je zgodilo letos februarja in že tudi lani.

Dogodek je tem bolj presenetljiv, ker so se odnošaji med Francijo in Tunizijo v zadnjem času precej zboljšali, odkar je prišel na oblast general de Gaulle. Tudi predsednik Bourguiba je v svoji politiki ubral izrazito prozahodno smer. To je čisto spominljivo, da so bili letošnji februarjski incidenti posledica odločanja krajevnih poveljnikov v Alžiriji in ne pariske vlade, se morda ne bomo zmotili, če domnevamo, da je bilo tako tudi zdaj. Taki so v vladi v Parizu stisnili rap med noge in razen mrmrajočega, sramežljivega in pozneje zanikanega stavka ministra Pineauja v razgovoru z nekimi ameriškim dopisnikom, da je »zavzeta obžalovanja vredna«, je vlada hočeš nočeš podprla akcijo generalov v Alžiriji.

Toda zdaj je v Parizu na krmi general de Gaulle in pričniti mu je treba, da doslej ni kazal strahu pred armado. Priznati mu je tudi treba, da je do Tunizije vodil pomirjavno politiko, ki se najbolj izraža v sporazumu o umiku francoskih čet iz Tunizije, in da je tudi v alžirskem vprašanju začel nekaj, kar bi utegnilo omogočiti pogajanja s FLN in morda celo končati vojno v Alžiriji.

Ne smemo pozabiti, da bodo ta mesec v Alžiriji volitve. Očitno si general de Gaulle od njih mnogo obeta. Zato mu ne morejo iti v račun taki in podobni incidenti, ki prav lahko za lep čas naprej pokopljejo že tako in tako blede upanje, da bo kmalu v Severni Afriki mir. Marsikaj je odvisno od tega, kaj bo na najnovejši izjavi Tunizije rekel Pariz. Zato je razumljivo, da javnost nestrpno pričakuje stališče de Gaulleove vlade do »pravice do zasledovanja«. In pa tudi to, kaj bo general de Gaulle ukrenil.

Bip

Razgovori v Londonu

Francoski zunanji minister Couve de Murville je prisel na razgovore z britanskim zunanjim ministrom Selwynom Lloydom

LONDON, 6. nov. (Tanjug). Francoski zunanji minister Couve de Murville, ki je davi prisel v London, se je takoj nato sestel s Selwynom Lloydom. Enotnevni obisk francoskega ministra bo popolnoma posvečen političnim razgovorom.

Krepitev vloge Francije v okviru zahodnega bloka se mora ostvariti z obnovo tradicionalnih prijateljskih vezi med Parizom in Londonom — to je komentar, ki so ga dali danes na uradnem mestu ob tem obisku. V pričakovanju izida teh razgovorov je danes predal premier de Gaulle v Parizu bivšemu britanskemu predsedniku vlade Winstonu Churchillju najvišje francosko vojno odlikovanje »Križ osvoboditve«. Ta »opozoritev« na skupno borbo proti skupnim sovražnikom v »zadnjih dveh vojnah je dobila zaradi tega velik pomen v trenutkih sedanja francosko-britanskega petosti okoli nekaterih nerešenih političnih in gospodarskih vprašanj.

Konkurenčni boj

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPIŠNIKA)

RIM, 6. nov. (Po telefonu). Vest, da je Fiat znižal cene avtomobilov — novemu »Fiat 500« celo za 70.000 lir — in da se je velika milanska avtomobilska tovarnica odločila izdelovati cene in ekonomične francoske tovorne za široko potrošnje, odkriva, da je na predvečer veljavnosti začetne etape določil o skupnem evropskem tržišču prišlo v Italiji do prve zaznavne korekture tradicionalne politike na tem področju industrijske dejavnosti.

Prvega januarja se bodo v vseh državah, podpisnicah sporazuma o skupnem evropskem tržišču znižale carine za uvoz iz držav — podpisnic za 10 odstotkov. Italijanska avtomobilska industrija, ki je v evropskem merilu med »velikimi«, se je s tem znašla v svojstvenem položaju iz več razlogov.

Fiat ima v italijanskem merilu absoluten monopol in v vsakem pogledu privilegiran položaj v nacionalni ekonomiki. Doslej je vodil dvostrano politiko cen. Na zunanjem tržišču je nastopal po mednarodno konkurenčnih cenah, višje cene na domačem trgu pa je zavaroval s carinami na uvoz tujih vozil, ki znašajo do 45 odstotkov vrednosti uvoženih vozil. Druga značilnost Fiat pa je v tem, da se proizvođaški stroški ne manjšajo in znašajo danes v povprečju 1100 lir za kilogram produkta, kot so znašali pred 10 leti. Italijansko tržišče se je s postopnim odmiranjem carinskih pregrad znižalo v svojstvenem položaju tudi v okviru skupnega tržišča šestih držav podpisnic. Kljub izredno razviti avtomobilski industriji je namreč Italija med šestimi podpisnicami najbolj »revna« na avtomobilih. Na dlani je torej, da bo pritisk konkurenčne industrije iz Francije, Nemčije in drugih držav podpisnic usmerjen na tržišče, ki je najmanj nasičeno. Italija pa je med podpisnicami tudi država z najmanjšim nacionalnim dohodkom na glavo in torej z najmanjšo kupno močjo prebivalstva. Vsi ti elementi bodo nedvomno zamajali prakso klasičnega monopolizma domačih monopolov, ko se bodo čutili enkrat ogrožene od tuje konkurence, zavedajoč se, da se polagoma ruši carinska pregraja, v katere varstvo so rasi in se umetno razvijali vsa povojna leta. S tem seveda ni rečeno, da pomeni skupno evropsko tržišče začetek konca italijanskih monopolov. Pomeni le, da se bodo morali le-ti prilagoditi evropski ravni.

M. Suštar

Ameriška letala za Bundeswehr

Bonn, 6. nov. (Reuter). Odbor za obrambna vprašanja zahodnonemškega Bundestaga je danes odobril predloge obrambnega ministra za nabavo reakcijskih lovcev ameriške proizvodnje »Starfighter-104«.

Predstavnik obrambnega ministra je izjavil, da je odobren nakup več kot 300 teh letal, katerih vsak stane 4 milijone mark. Gradil jih bodo v Zah. Nemčiji po ameriški licenci.

Kakor se je izvedelo, so tudi sprejeli sklep na nakupu 50 reakcijskih letal italijanske proizvodnje »Fiat-91«, ki bodo služili kot lahki bombarderji. Sprejet je bil še sklep o nabavi določene števila francoskih helikopterjev, ki jih bodo uporabljali za transport materiala in čet.

Pasternakovo pismo

MOSKVA, 6. nov. (TASS). Moskvska »Pravda« je danes objavila pismo sovjetskega književnika Pasternaka, v katerem le-ta pravi, da podelitev Nobelove nagrade sprejel kot književno nagrado, da pa se je pri tem zmotil. Pasternak dodaja, da je za svojo zmoto imel opravičilo, ker je bil že prej kandidat za Nobelovo nagrado in to pred petimi leti, ko njegovega romana »Doktor Živago« še ni bilo.

V nadaljevanju pisma podarja Pasternak, da se je prostovoljno odrekel Nobelove nagrade, ko je videl, kako široko dobiva politična kampanja okoli njegovega romana in se prepričal, da je podelitev te nagrade politični korak, ki je sedaj privedel do strahotnih posledic. Ko je opozoril na nedavno pismo Hruščevu, v katerem je izjavil, da je navezan na Rusijo in da si ne more predstavljati odhoda v izgnanstvo, je Pasternak dodal, da so se med njim in to povezavo pojavile zapreke kot posledica njegovega romana »Doktor Živago«. Pasternak piše, da ni nikoli nameraval škoditi svoji državi in narodu.

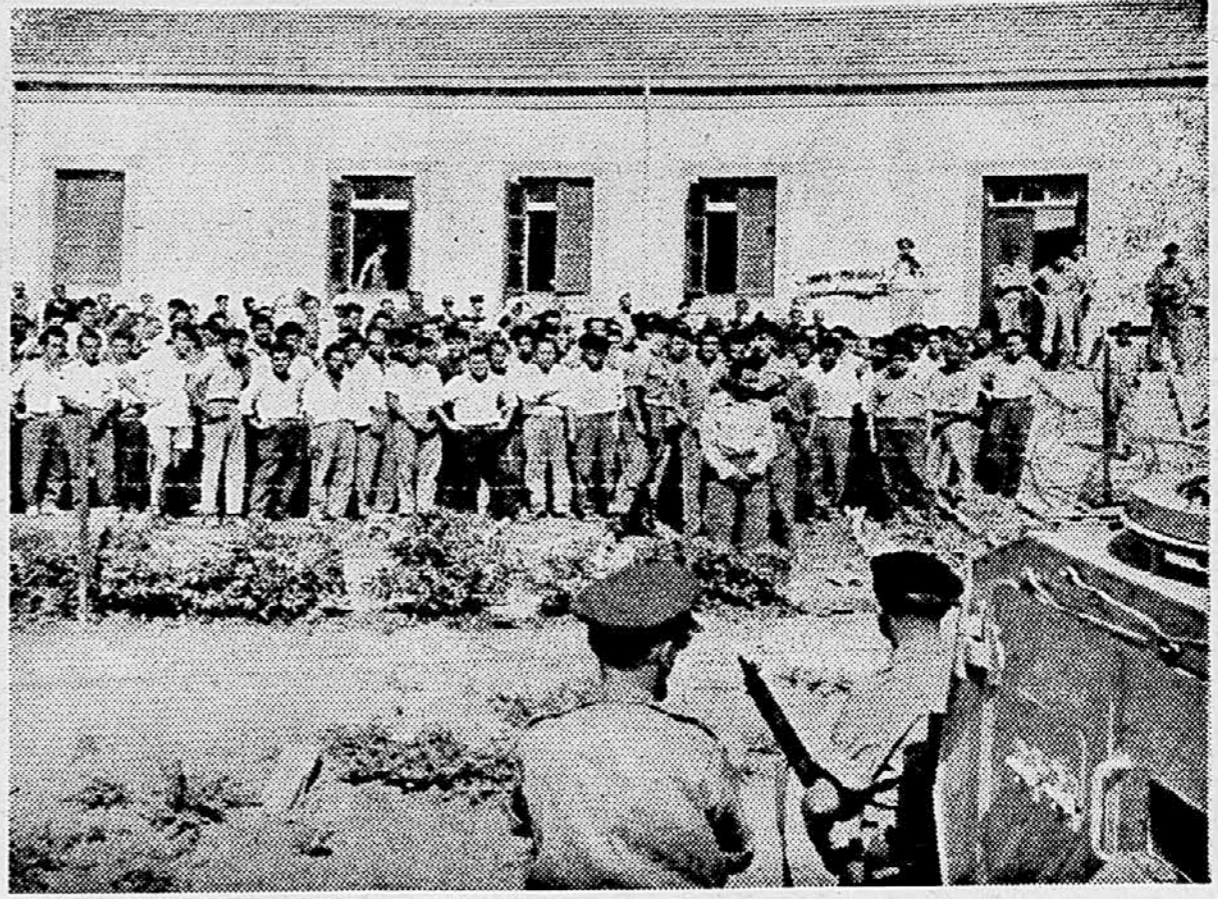
V zvezi s svoječasnim opozorilom redakcije časopisa »Novi mir«, da morejo bralci razumeti roman »Doktor Živago« kot delo, naperjeno proti Oktobrski revoluciji in temeljnim sovjetske ureditve, pravi Pasternak, da se tega ni zavedal in da to sedaj obžaluje.

»Ce upoštevamo zaključke, ki izvirajo iz kritične analize romana, piše Pasternak, se zdi kot da podpiram nasled-

nje zgrešeno stališče: trdim, da je vsaka revolucija zgodovinsko nezakonit pojav, da predstavlja neko tako nezakonitost Oktobrska revolucija, ki je prinesla Rusiji nesrečo in privedla rusko inteligenco do propada.«

»Zdi se mi jasno, da se ne morem podpisati pod takimi trditvami, ki meji na nesmisel; vendar je moje delo, nagradeno z Nobelovo nagrado, dalo povod za tako žalostno tolmachenje. To je razlog, zaradi katerega sem se končno odrekel nagradi.«

Na koncu svojega pisma »Pravdi« izraža književnik Pasternak upanje, da ima v sebi dovolj moči, da bo popravil svoje dobro ime in oživil pokopano zaupanje prijateljev.

Razgovori za mirno ureditev ciprske vprašanja so se končali z neuspehom in Grčija se je odločila sprožiti to vprašanje pred OZN. Med tem pa se na Cipru nadaljuje izredno stanje. Na sliki: skupina aretiranih Ciprcanov pred policijsko postajo.

Šestič dnevni red

Na ženevski konferenci so včeraj že šestič razpravljali o dnevnem redu, ki bi bil sprejemljiv za vse — SZ bo prekinila poskuse?

ZENEVA, 6. nov. (Reuter). Na današnjem šestem sestanku predstavnikov treh velikih sil v okviru konference o prenehanju jedrskih poskusov v Zenevi bo predsedoval šef britanske delegacije David Ormsby-Gore. Ponovno bodo poskušali najti za vse sprejemljiv dnevni red. Pred začetkom današnjega sestanka se bo šef britanske delegacije vrnetno posebej sestel s šefom ameriške delegacije.

Po izjavi sovjetskega predstavnika v OZN Zorina na tiskovni konferenci Sovjetska zveza verjetno ne bo nadaljevala z jedrskimi poskusi, če bodo na ženevskih razgovorih dosegli napredek. Pri tem je ponovil sovjetsko stališče, naj se takoj in dokončno preneha z jedrskimi poskusi.

Ko je omenil resolucijo zahodnih držav o tem vprašanju, ki je bila sprejeta v OZN, je Zorin dejal, da bi lahko bila celo ovira za uspešno delo ženevske konference. Sovjetski delegat je nato ostro kritiziral stališče francoske vlade v tem vprašanju, poudarjajoč, da se je odkrito izjasnila proti prenehanju poskusov.

Danes je prispela v Zenevo delegacija ZDA, ki bo prisostvovala na tehnični konferenci za preprečitev nenadnih napadov, ki se bo začela 10. novembra. Šef delegacije Foster je po prihodu v Zenevo izjavil, da je njegov delegat pripravljena iskreno in resno pristopiti k tem razgovorom. Poudaril je, da imajo ti razgovori izključno tehnični značaj, pri čemer se razlikujejo od sedanjih razgovorov o prenehanju jedrskih poskusov.

V Zenevi pričakujejo prihod ostalih delegacij. Menijo, da bodo na konferenci od zahodnih držav ZDA prisostvovali še Velika Britanija, Italija, Francija in Kanada, od vzhodnih držav pa ZSSR, Češkoslovaška, Poljska, Rumunija in Albanija.

Predsednik ZDA Eisenhower je včeraj sprejel v Washingtonu ameriško delegacijo, ki bo prisostvovala na ženevski konferenci za preprečitev nenadnega napada. V delegaciji so Foster, Kistiakowski, člana Eisenhowerjevega posvetovalnega odbora za znanstvena vprašanja in Weyland, šef taktičnega letalskega poveljstva v Virginiji.

SPET KRŠITEV TUNIŠKE MEJE

NEW YORK, 6. novembra. — (Reuter — AP). Tunizijska delegacija v OZN je sinoči sporočila, da sta iz Alžirije prešla na tunizijsko ozemlje dva francoska polka z 42 tanki, preiskovala vasi, porušila nekaj hiš in odprala dva tunizijska jezera.

Predstavnik delegacije Mestiri je izjavil, da je dobil od svoje vlade sporočilo, ki pravi, da so francoske sile ob pomoči minometalcev in izvidniških

letal prestopile mejo v širini 10 kilometrov. Po nekkih podatkih gre za približno 1500 vojakov mesto prodora pa je oddaljeno 60 kilometrov od vasi Sakiet Sidi Jusef, ki so jo francoska letala v februarju mesecu letos zrnvala s zemljo.

Tunizijski predstavnik je tudi izjavil, da je tunizijska vlada ostro protestirala pri francoskem veleposlanstvu v Tunisu. Predstavnik francoskega veleposlanstva v Washingtonu pa je izjavil, da so francoske sile, če je res prišlo do prestopa meje, je izkoristile svojo pravico zasledovanja.

V tunizijskih krogih se je danes izvedelo, da je francosko topništvo prejšnjo noč obstreljevalo tunizijsko vas Sakiet Sidi Jusef. Bilo je nekaj žrtev.

Smirnov o nemškem problemu

Bonn, 6. nov. (DPA). Sovjetski veleposlanik v Zahodni Nemčiji Smirnov je včeraj izjavil, da bi sklenitev mirovnega sporazuma z obema nemškima državama pospešilo reševanje nemškega vprašanja. Po njegovih besedah bi tak sporazum doprinesel k čimprejšnjemu umiku tujih sil z njenega ozemlja, preprečil zunanje vmešavanje in odredil dvojni status Nemčije. Smirnov je še dejal, da bi lahko priprava mirovnega sporazuma približala obe državi.

V Bonnu je bilo posvetovanje o odgovoru zahodnemski vladi na predlog Sovjetske zveze o ustanovitvi komisije štirih velikih sil, ki bi izdelala mirovni sporazum za vsa Nemčijo. Odgovor še ni popolnoma končan.

Razširjena avtonomija poljskih univerz

Varšava, 6. nov. (Tanjug). — Poljski Sejem je sprejel nov zakon, ki s podeljevanjem pravice senatom višjih šol, da sami podeljujejo razne znanstvene naslove, razširja avtonomijo na višjih šolah.

De Gaulle odlikoval Churchilla

Pariz, 6. nov. (AP). Francoski premier de Gaulle je danes sprejel v Parizu bivšega predsednika britanske vlade Winston Churchill in mu izročil visoko francosko odlikovanje »Križ osvoboditve«.

Winston Churchill in predsednik ZDA Eisenhower, s katerim je de Gaulle sodeloval v vojni, spadata med redke tujce, ki so odlikovani s »Križem osvoboditve«.

To visoko odlikovanje je ustanovil de Gaulle za zasluge v drugi svetovni vojni. Churchill je prva osebnost, ki ga je dobila po letu 1946.

Iskanje treh glasov

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPIŠNIKA)

TRST, 6. nov. (Po telefonu). V terek se bo prejšnji mesec izvoljeni občinski svet prvih sestel. Po skoro enomesečnih pogajanjih so se tri sredinske stranke sporazumele, da bo nova občinska »vlada« sestavljena iz krščanskih demokratov in republikancev, socialni demokrati pa jo bodo podpirali od zunaj.

Toda še vedno ni jasno kako bo nov dvostranski odbor živel, ko mu vendar manjkata dva glasova za doseglo večino, kajti krščansko demokratskih občinskih svetovalcev je 23, republikanska sta dva, socialni demokrati pa štirje, kar znaša le 29 od 60 svetovalcev. Kaže, da tri sredinske stranke računajo na podporo še dveh ali treh strank, ki imajo samo po enega svetovalca, ki so: Tolly za tržaško unijo, Borghese za fronto neodvisnosti in Agneletto za SDZ. Ni namreč nobenega dvoma, da socialisti, neodvisni socialisti in komunisti ostanejo v opoziciji na levi, v desni opoziciji pa fašisti od MSI in liberalci, ki so se ponujali za štiristranski upravni odbor, pa so jih socialdemokrati odklonili.

Protest proti klevetanju

Berlin, 6. nov. (Tanjug). Sinoči je bila v vzhodnem Berlinu proslava 41 obletnice Velike oktobrske socialistične revolucije, na kateri sta bila tudi jugoslovanski poslanik in DR Nemčiji Mitja Vošnjak in svetnik poslaništva Milan Matjašević. V govoru, ki ga je imel na proslavi je predsednik vlade DR Nemčije Grottel napadel Zvezo komunistov Jugoslavije. V znak protesta sta poslanik Vošnjak in poslanik poslaništva Matjašević zapustila dvorano, kjer je bila proslava.

Včeraj je bila pred tržaškimi prizivnim sodiščem obravnava proti trem šovinističnim novinarjem, ki sodelujejo pri prav takih listih: pri goriški »Arena di Pola«, pri videmskem »Messaggero Veneto« in pri uglednem milanskem dnevniku »Corriere della sera«. Tožih jih slovenski benški duhovnik iz Sent Lenarta Angelo Kračina, ker so pisali, da dela na čelu jugoslovanskih aktivistov proti italijanskim državi. Obtoženci so bili že pred videmskim sodiščem letos januarja obtoženi pogojno vsak na pet mesecev zapora in povračilo škode. Zaradi tega so se sedaj pritožili na prizivno sodišče. Ze v Vidmu je bramelec duhovnika Kračina poudaril, da se po Beneški Sloveniji vodi fašistična propaganda, s katero bi hoteli vrniti stare čase, ko so pletili slovenske knjige. Kračina pa je včeraj ponovno poudaril, da se ni ukvarjal s politiko, ker je ohranil le več sto let staro tradicijo, ter v svoji župniji pridigal v dveh jezikih v slovensčini in italijanščini. liturgično petje pa je opravljal v slovensčini, zaradi česar pač ne more biti proglašen za izdajalca države.

Kračini je predsednik sodišča predložil naj privoli na prijateljsko ureditev spora in zaradi tega so odložili razpravo do 10. decembra. Kračina, ki ga je vsa povojna leta šovinisti strupeno napadajo in jim je že večkrat prizanesel v upanju, da bodo prenehali, je poudaril, da nikakor ni proti pomirnitvi, vendar pa zahteva, da se gonja proti njemu končno že enkrat preneha, kar se doslej ni zgodilo in zaradi tega misli, da bi bilo bolje tokrat sodni postopek nadaljevati. — Predsednik sodišča je poudaril potrebo pomirjenja v obmejnih krajih. Pri tem so se navzoči spomnili procesa, ki ga sodna oblast prireja kar proti petdesetim benškim partizanom in antifašistom, ki se bo začel prav tako 10. decembra v Firencah, čeprav je v nasprotju z določbami mirovne pogodbe in drugimi za devnimi zakonskimi predpisi. P. L.

NAPAD NA NENNIJA

Rim, 6. nov. (Tanjug). Leva struja socialistične stranke je ostro napadla pozicije generalnega sekretarja stranke Pietra Nennija, ki jih je razložil na nedavnem zasedanju centralnega komiteja in avtonomistične struje, ki je podprla njegov referat. Na dvodnevnem zasedanju leve struje je njen vodja Vechietti poudaril, da je Nenna s svojim poročilom povzročil v stranki spor. Dejal je, da njegovo poročilo pravzaprav poročilo strankine česne struje, ki ga je treba sprejeti ali zavrniti v celoti. Vechietti je Nennija obdolžil reformizma in se zavzel za senotno akcijo italijanskega delavskega razreda v borbi proti neokapitalizmu in silam, ki ga predstavljajo. V to borbo proti avtonomizmu je pozval tudi Passovo strujo centra in poudaril, da bodo z desno strujo po kongresu v Neaplju mogli obstajati samo »odnosi manjšine ali večine«.

Na zasedanju leve struje je prisostvovalo od skupno 86 predstavnikov centralnega komiteja le 38. V teh dneh bodo imeli podobna zasedanja tudi avtonomisti in Bassova struja centra. Vse tri struje bodo prišle na strankni kongres, ki se začne 15. januarja v Neaplju s posebnimi poročili, kakor bodo tudi ločeno nastopale v kongresnih pripravah in kampanji.

50 let moderne umetnosti (ČLOVEK PA JE ODPADEL)

Tako sem sicer izvedel že malo pred odhodom v Bruselj, a tam sem se prepričal, da je res tako. V prvi polovici trajanja svetovne razstave bi namreč morala biti odprta razstava »50 let moderne umetnosti«, v drugi polovici pa naj bi odprli razstavo z naslovom »Človek v umetnosti«, v kateri bi zajeli vlogo človeka in njegov odnos do življenja, smrti in dela (družinskih časov do danes) — da do te velike in zahtevne razstave ni prišlo. Med drugim, ker se strokovnjaki niso mogli zediniti o eksponatih, ki bi prišli za to v poštev, pa tudi zato, ker zaradi napetosti med Vzhodom in Zahodom muzeji niso

očeli in plešejo, a ne vidijo, da so jim v luninem soju postali obrzi za zelenkasto blede kot smrt; nemški Müller pa je nekje srečal cigane in jih naslikal: same oči so jih, lačne oči in črni lasje.

Toda berve niso samo črne, so tudi rdeče, rumene, svetlozeleno, vijolične in še toliko druge. Mojster Matisse se je povsem predal barvi in je ustvarjal hkrati s predmeti. Koliko pozicije je včasih celo v najbolj absurdnih kombinacijah barv. Noide je ljubil glasbo barv. Njegovo Dekle je imelo oranžne lasse, temnoredke uestnice kot vrtnica, zelenkastoprtjen obraz in belo obleko. Toda že sem zašel

ta zraven preprostih ljudi pod Utrillovimi pariškimi ometi hiš, že sem zadel na grozečo Boccioni-jevo plastiko v samem sebi razgibanih form, človeka, ki vstaja silen, toga grozeč samemu sebi. V protipoziciji za onega preprostega, vsakdanjega človeka, rudarja in kmeta, pa čeprav je robot in grad, so razobesili svoja platna flamski ekspresionistični slikarji Sijpers, Permeke in drugi; v elementarni granitni plastiki ga je upodobil Wotruba, nezadržano silo njegovega giba ja zajel v Velikem muzikantu kipar Laurens.

Toda v sosedni sobi se je naselila podoba groze. Zadnikov rotterdamski človek obtožuje za iztrganim drobovjem; Portinarijev brazilski Pogreb mrtvega v napeti beli rjuhi je prava stopnjevana arhitektura človeške bolečine; v van den Berghovi Genealogiji stopajo ljudje v votlinami namesto oči in s školjnimi hrbti kot krdele pošasti. Kaj bo s Chagallovim še nerodenim otrokom, ki ga je nosila kmetica surrealistično v trebuh? Dadaist Ernst je videl samo neumljivega fantastičnega slona, kot stroj sistema, ki se valji dalje, za njim pa ostaja obglavljen ženski akt z dolgimi rdečimi rokavicami. Kaj torej? Arp se je v obupu zatekel v neke brezoblične metamorfoze.

Realisti, primitivisti in navični so iskali svoje poti. Ob teh sem srečal tudi našega Hegedušiča in še naprej kmeta Generaliča. Njegov Pogreb Stefa Halačeka je našel celo pot v barvano reprodukcijo razstavnega kataloga. V ljudski izvirnosti je vselej nekaj novega in humor — celo pri pogrebu. Sicer pa so vse te zgodbe, ki so jih pripovedovali slikarji, resnične, obtožujoče, a nič patetične, ker so bile njihove lastne izpovedi. V newyorškem kinu je ostala pozno v noč plavalosa biljeterka (ne filmska zvezda) sama ob vratih, trudna (morda celo lačna), a vendar z nemeškim, make up in rdečimi portami na hlačah, da popelje novega gosta na sedež. V Mehiki so porinili skozi belo srajco črn nož, da je brizgnila kri in da sta se spojila življenje in smrt. Glavo zraven glave, kosilo prijatelj, je upodobil Toorop; obrazi so neobriti, a oči so jim svetle; težko je, a je jmo, ker živimo!

V sosednem prostoru sovetjskega realizma so parole govorile glasneje in zato manj glasno. Ne vse: pretresljiva silva podoba Dejnekeve Petrograjske obrambe iz prvih revolucionarnih časov s črnimi, dolgimi postavami na belem ozadju snega, me je s svojo navdušeno patetiko odkrito pretresla. Toda ob drugih, v soncu ožarjenih junakih poznejših slikarjev sem podvomil v njihovo sonce. Nehote sem se že skoraj spomnil na podobno sončno ožarjena čela v Muzeju nemške umetnosti. Toda na sosedni veliki podobi so kar trije sovetjski slikarji Kuprijanov, Krylov in Sokolov — kolektivno naslikali Hitlerjev konec v zadnji vojni. Torej Hitlerja ni več.

Abstrakcija je pljusknila z nasprotnih bregov. Res so si v hoteli izposojati svojih dragoceni predmetov. Tako je ostala vse do konca razstava »50 let moderne umetnosti«; človek je odpadel. Na posebni razstavi namreč.

V marsičem, vsaj v starem klasičnem pomenu svoje anatomijske, tudi sicer. In vendar je bila razstava o 50 letih moderne umetnosti resnično bogata in dragoceno srečanje. Veliki Keyevi lepici z modernističnim likom rdeče in črne polovice človeške glave, ki se stikata, so privabili v Palačo lepih umetnosti stotisoče. »Nikoli se široka publika ni zanimala za umetnost toliko kot danes in ta težnja k lepoti nedvomno vodi tudi k zblizjevanju med narodi ter boljšemu vzajemnemu razumevanju civilizacij« je zapisal predsednik, Marquis de la Boesiere-Thiennes.

P. Cézanne: Pustni terek (1888) (Z razstave »50 let moderne umetnosti« v Bruslju)

Dejstvo je, da so bili pod bruseljsko streho prvi manifestativno zbrani pod eno streho umetniki zadnjih 50 let, ne glede na narodnost in prepričanje, združen v prostorih samo po značaju svojega umetniškega izraza. Bili so predhodniki moderne, pa foviisti, zastopniki skupine Die Brücke, kubisti, futuristi, orfisti, neodvisni, Modri jezdec, metafizični in dadaisti, člani nove stvarnosti, ekspresionisti, surrealisti, abstrakti, realisti, socialistični realisti, navični in kiparji vseh smeri.

In med vsemi temi sem hodil, občudoval njihovo umetnost, obliko in tehniko, se učil in spoštoval, zraven pa tudi v tej splošni umetniški razstavi iskal človeka, ki je bil sicer formalno odstopljen.

Pri Hodlerjevih petih možeh v belem, polnih bolečine in odpušči takoj ob vhodu napoved: Človeški torzo brez glave in z odsekanimi rokami, Van Goghova Jetrnišnica je trepetala od sončne svetlobe, ki je krožila nekje v neznanem, toda spodaj med sivimi zidovi so stopali v krogu s sklonjenimi glavami ljudje — jetniki. Cézannov čudoviti Harlekin iz Pustnega torika je prišel semkaj na razstavo iz Puškinovega muzeja v Moskvi. Kaj si je le ta Harlekin mislil pri tem? Morda, da bi bilo na svetu življenje vendarle lahko povsem enostavno in lepo. Toda skrivnostno fantastični Belgijec Ensor je na širokem platnu upodobil groteskno Klovnski Kristusov prihod v Bruselj z rdečimi transparenti »Živela sociala« in v svojem Placu življenja je skandinavski Ranch odel v bele in črne in rdeče barve človeških oblik, ki si na obali gledajo v

međ kubiste in prve abstraktiste. Kandinsky je nakopičil like in barve v pisan mozaik, Léger je videl človeka, ki se je spojil s strojem in se spremenil v cevi in kolese; oni, nekdanji poetični mladi Picasso, ki sem ga našel v začetku z njegovim kot zemlja močnim cirkuškim Telovadcom, se je zdaj analitično razkvadriral in začel upodabljati človeka — ne takega, kot ga je videl, ampak takega, kakršnega je poznal — se pravi grdega. Münchenski sosed, Franz Marc, se je zaljubil v modre konjske zadke — človeka je treba iskati vse drugje kot pri človeku, predvsem pri živali, je menil — in zapletel se je med prvimi v nesmiselnih abstrakcijskih kaos; toda zakaj ne? Rad je imel Francoze, dolgo je živel v Parizu, a padel je kot nemški vojak pri Verdunu.

Med mnogimi imeni sem srečal tudi Čeha, Spalo, Filo, tam Kupko z njegovo filozofsko arhitekturo. Pri Delaunayevem Effiflevom stolpu se je vsa realnost zrušila v grozoten privid in Lipchitzova Kopalca se je iz ženske spremenila v težko, preko brezobličnosti samo grobo razgiban gmo to materiala. V metafizični samoti Morandijeva platna je človek že povsem odšel, ostal je sam umetnik s svojo barvo in liki Samota pa je nekaj težkega. Toda Švicarski Klee je vendar, čeprav že izgubljen v času in prostoru, kot so drobne meje njegovih Polj, tudi v tej samoti našel zven poezije.

Komaj sem se poslovil od Modiglianijevega Zenskega portreta

Kakšna je bila ideja filma? Pokazati strahote vojne in hude deformacije človekove duševnosti, pokazati jih z zgodbo o povolčnem psu Kali. Torej gre za film z vojno tematiko. Piscec scenarija, Ivan Ribič, je hotel izpovedati originalni motiv s širokim, splošno človeškim zvenom. Presadil ga je v naše slovenske gore, nakazal revolto naših ljudi proti nemškemu okupatorju, po drugi strani pa privzdignil do čiste simbolike, mu odmeril kar najbolj skopo zunanje dogajanje. Tako je postala zgodba o Kali za filmskega gledalca po svo-

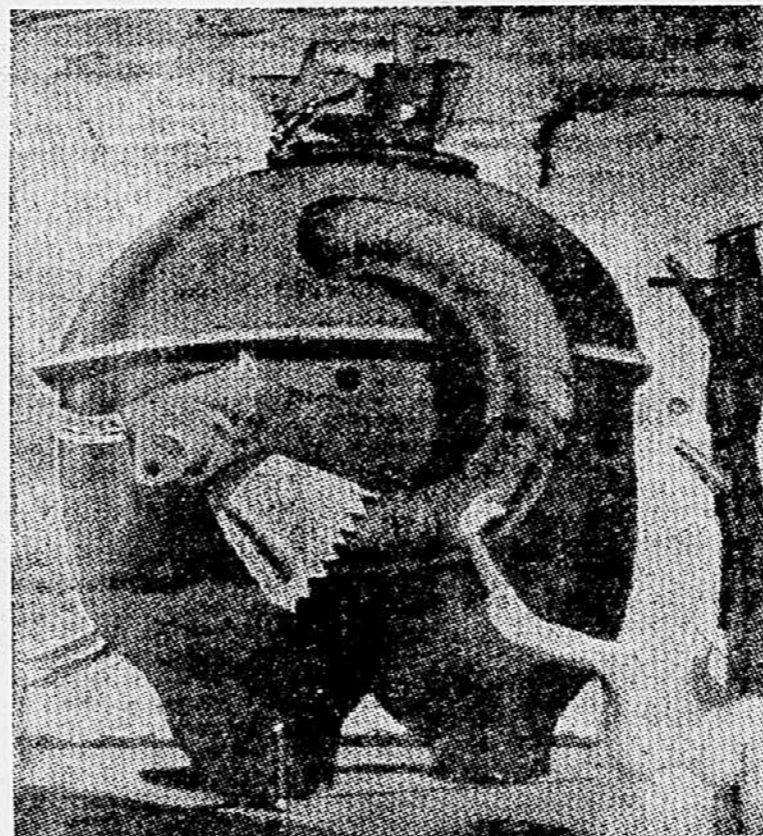
marsičem individualno različni. Hartung je ves črn in napet, Poljakoff razpoložen, v rdečih in oranžnih tonih, Basaldella pretpaljšajoč se med kontrasti, Nicholson povsem kamnit obubošan. Tudi eksotiki so se pridružili temu valu. A vendar: Japonski Tomioka se je nekje v mrazu gozda zatekel v hišico mladostnih spominov kot je leta 1956 Braque upodobil povsem otipljivo Belo ptico, ki se vrača v svoje gnezdo.

V zadnjem prostoru so na debelem umazanem, naplavljenem kamenu razstavili vrsto modernih plastik, zloženih kamnov, različno zavitih črnih žic. Angleški Chadwick je čudno mnogokotno bodičasto formo imenoval — luno iz Alabame. Na misel mi je prišla snežnica, ko je prvi pijanec ponoči vprašal drugega, če je ono na nebu luna ali sonce, pa je drugi odvrnil: »Ne vem, ker nisem iz te vasi.«

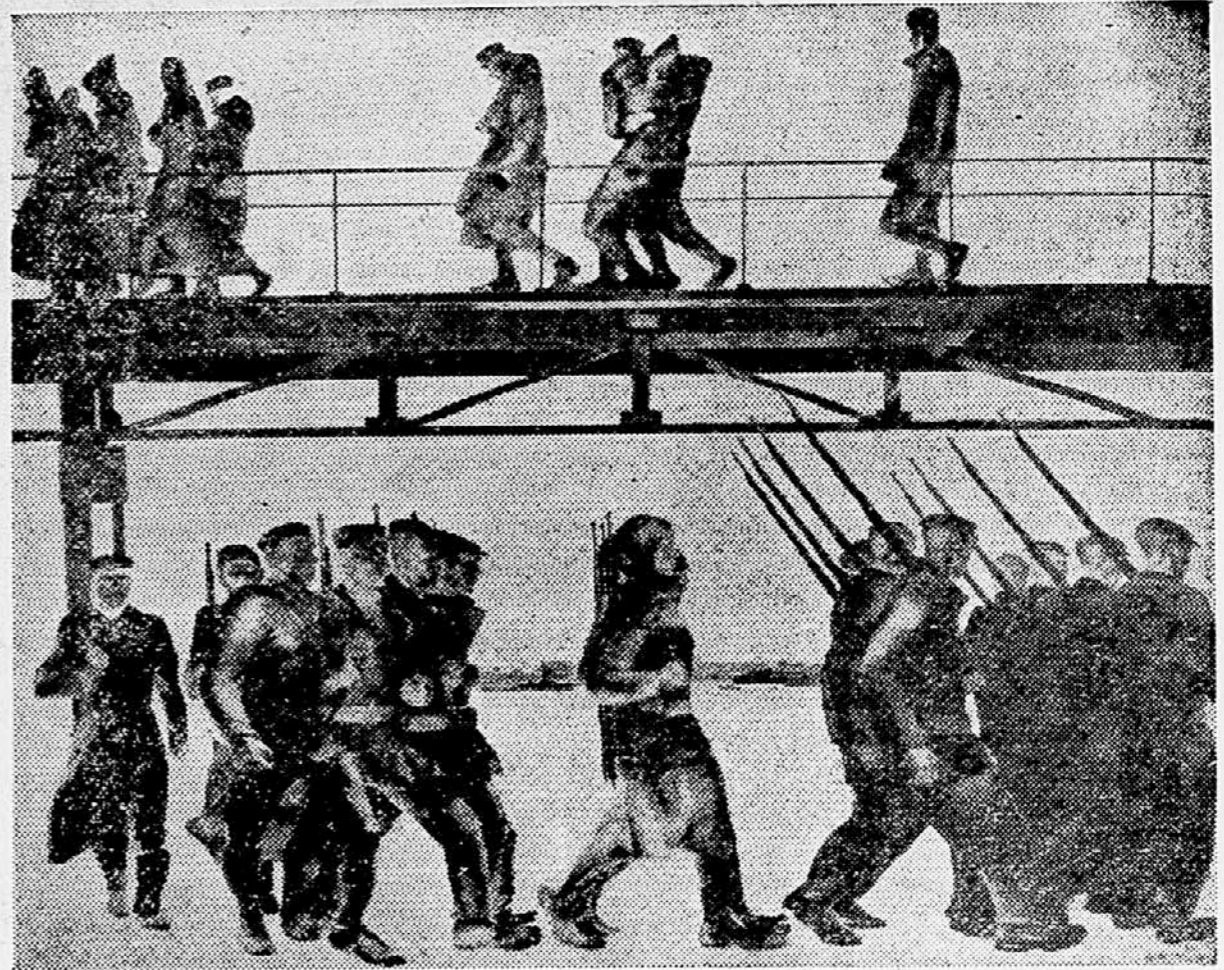
Tako sem hodil med slikami in kipi in z mano so hodili mnogi drugi. Mnogi so si pri biljeterkah ob vhodu izposojili za 50 frankov miniofonski aparat, prenosni magnetofonski vočič, ki jim je po slušalkah sprotili dardral strokovne komentarje o razstavljenem gradivu. Kolikšna je bila že razlika med tistimi, ki so imeli 50 frankov in tistimi, ki jih niso imeli! In še bolj morda med temi, ki so imeli miniofon in so hodili v pravi smeri in s pravo hitrostjo, ter onimi, ki so stali z aparatom pred Picassom, pa poslušali rezlago za Gerasimova. Mešano, zamešano, zmešano.

Kako se je pač težko pri tolikih transmisijah, kd so med nami, sporazumeti, kaj je pravzaprav človek! In umetnost zadnjih petdesetih let je zabeležila predvsem ta nesporezum.

Bogdan Pogačnik

M. Ernst: Sloa Célébes (1921)

A. A. Dejneka: Petrograjska obramba (1923)

V LJUBLJANSKI OPERI: Cavalleria in Glumači

Prav tako kot dve leti kasneje nastala glasba k Leoncavallovi operi Glumači kaže tudi Mascagnijeva glasba h Cavallerii rusticani že ob svojem triumfalnem rojstvu leta 1890, torej sedem let po Wagnerjevi smrti in tri leta po Verdijevem Othellu, preciznejše poenostavitvenje, da ne rečem poplavitve glasbenega izraza ter na njegovo približevanje okusu široke publike. Enostavno, na efekt pretrganega harmonija, lahko pojmljiva, široka, čustveno nabrekli popularna melodika, zvočna, toda plehka instrumentacija ter libreto, ki skupno z muziko draži čustva poslušalcev, so gotovo vzrok velike priljubljenosti obeh oper. Veristična opera

— čeprav pomenj obogatitev italijanske operne tvorčnosti — v celoti gledano ne pomeni izredno važnega doprinosa evropski glasbeni zakladnici, saj si je v skrajni konsekvenci zastavila dokaj preprost in enostaven cilj: ugajati poslušalcem, bodisi s surovo efektstnostjo, bodisi s sentimentalno emocionalnostjo.

V scenemskem okviru za zasnovi inž. Ernesta Franza, masivnem in skonstruiranem v svojih linijah in arhitekturi ter trdem in togem po izrazu, v zasnovi, ki se mi zdi v nasprotju s prekipevajočo čutno, čustveno in poetično glasbo Mascagnija in Leoncavalla, v sceno vizuelni rešitvi, ki povsem ne uspeva dočarati vzdušja k čustveno zasiednemu in vrelemu dejanju obeh oper in ki ne more biti skladen okvir za nežno trepetajočo arijo, kot je Nedina v prvem dejanju Cirilu Debevcu s finim posluhom za to, o čemer govori in pripoveduje glasba, vdihnjati dovolj dinamike v naš operni igralski ansambel, dovolj sproščenosti in življenske resničnosti ter tako ugajati in približati celotni tok obeh oper stilu, ki mu pravimo verizem.

Uprizoritev obeh del predstavlja pomemben uspeh našega opernega ansambela. Potrdila je znova visoki domel igralske in pevške umetnosti naših solistov, ki ga je ob priliki gostovanj naših pevcev oziroma celotnega opernega ansambela v inozemstvu tolikokrat ugotovila in priznala tudi tuja kritika. Večkratna zasedba posameznih vlog kaže na bogat izbor pevskih glasov, hkrati odraža pravilno misel umetniškega vodstva Opere, da je treba mladim pevcom nuditi priliko, da se čimprej spoznajo z velikimi in pomembnimi vlogami operne literature in da jih izbrusijo v medsebojni primerjavi in tekmovanju.

Vloga Santuzze v Cavalleriji

Je podala Vanda Gerlovič pevsko in igralsko globoko ter intenzivno doživetje, v širokem čustvenem razponu, od čudovite miline in pobožne zaupljivosti v molitvi, do pretresljivih izbruhov žalosti in obupa v scenah z materjo in Lucio in Turidom.

Turidida je podal Miro Brajnik z veliko glasovno svežino in leskom ter igralsko sproščeno in dinamično. Motila je precejšnjo ritmična netočnost v sicilijani. Simeonu Carju v vlogi Alfia je igralsko sicer uspelo podati mračno zlostnost prevaranega moža, ni pa mu uspelo zazgati plamenja in prečerni napitnici niti razvirajoč strastno in demonično slo po masčevanju v prizoru s Santuzzo. Njegov voluminozni glas je menda nepravilno postavljen, zato vokal in zameglen ter neiznačen v posameznih glasovnih in dinamičnih registrih in tako trenutno še premalo prožen in voljan za zahtevno vlogo, kot je Alfio.

Vlogo zapeljivke Lole sta oblikovali izmenoma Manja Mlejnikova in Boža Bajazza pevsko uspešno, igralsko pa Mlejnikova z večjo rafiniranostjo, Glavakova pa s pravo kmečko spogledljivostjo. Vlogo matere Lucie sta peli Bogdana Stritarjeva in izmenji z Vando Zilherlovo v vsakem pogledu zadovoljivo. V Glumačih so se znašli naši sicer med seboj zelo izenačeni in dobri pevci v nezavidnem položaju, da so bili sprito fenomenalnih glasovnih kvalitete: Attilia Planiška, ki je pel vlogo Cania takorekz potisnjeno v zasenoje. To je prekrasan glas, ki ima lesk in timbre velikih italijanskih pevcev. Slovita arja Bajazza, ki jo je mojster podal s pretresljivim dramatičnim izrazom in silo, ki je bila pravo doživetje. Vlogo Nedie sta izmenoma oblikovali: na premieri Nada Vidmarjeva, na reprizi Manja Mlejnikova. Vidmarjeva je vlogo podala zelo muzikalno, pevsko-tehnično dognano, vendar precej hladno ter premalo spontano, medtem ko je Mlejnikova isto vlogo podala bujno in sproščeno, vendar mestoma mimo občutka za pravo mero ter z manipiranim čustvenim nastavkom v glasu. Glasovno zelo ugodno je presenetil Langus kot Tonio, čeprav mu po igralski niti po čisto muzikalni plati ni povsem uspelo podati globoko tragičnosti izkazane glumca, njegov obup in satansko maščevalnost, do katere ga je pritrilava neustilna ljubezen, porog in zasmeh ljubljene žene. Nekam preveč krotek in predomač Sillijanec se je zdel Slavko Strukej kot Neddin ljubimec, pač pa je svoj vlog pravo tako kot Marcel Ostashevski podal s prijeto žametno mehko in toplino v glasu. V manjši vlogi Beppa sta se Gašper Dermota oziroma Jože Gašperšič nevsiljivo in harmonično vpletla v igralski in pevski potek igranja.

Dirigent Bogo Leskovic je vodil predstavo z znanjem in okusom, morda preveč zmerno in umirjeno v pogledu izbora tempov ter s pridruženim izrazom. V kolikor mu je v spromljalvi uspelo doseči aravnost idealno zvočno ravnovesje in zlitost med pevci in orkestrom, se pod njegovo taktirko orkester v predigrav in medigrav ni mogel prav razviti in razigrati. Zbor je bil zvočen in čist (zborovodja Jože Hanc) ter razgiban in sodelujoč v igri, medtem ko je v orkestru motila slaba intonacija (mučno prenikoz rog v predigrav Cavallerie) in precejšnja ritmična ohlapnost in neekstnost. Uroš Izvorščak

Po premieri slovenskega filma

Kala

Naj bo beseda o premieri »Kale« v Ljubljani zdaj v novembru. Puljska premiera je bila že v juljskih dneh.

Ker gre za domači film, nadržano navajamo poglavitve podatke: scenarij za »Kalo« je napisal po svoji istoimenski noveli Ivan Ribič. Režiserja sta Andrej Hieng in Krešo Golik. Direktor fotografije je bil Jazek Kalušnik, glasbo je napisal skladatelj Blaž Arnič. Scenograf je ing. arch. Ivo Spincič. Igrajo pa: Lojze Potokar, Stevo Zigon, Maks Furijan, Slavo Svajger, Helena Kordaš in Jure Doležal. In Kala pa Murk. Film je izdelalo podjetje »Viba«, distributer je »Vesna film« v Ljubljani.

Kakšna je bila ideja filma? Pokazati strahote vojne in hude deformacije človekove duševnosti, pokazati jih z zgodbo o povolčnem psu Kali. Torej gre za film z vojno tematiko. Piscec scenarija, Ivan Ribič, je hotel izpovedati originalni motiv s širokim, splošno človeškim zvenom. Presadil ga je v naše slovenske gore, nakazal revolto naših ljudi proti nemškemu okupatorju, po drugi strani pa privzdignil do čiste simbolike, mu odmeril kar najbolj skopo zunanje dogajanje. Tako je postala zgodba o Kali za filmskega gledalca po svo-

ji vertikalni izpeljavi pretresljiva, zanimiva, po horizontalni pa zaradi mešanice stilov (simbolizma, realizma in naturalizma) in zaradi širokopteznih, v sami zasnovi nejasno opredeljenih umetniških izhodišč negotova, razbita, čustveno prenatuzana. Zato tudi »Kala« kljub mnogim novostim, ki jih uvaja v jugoslovansko kinematografijo, v Pulju ni imela obetanege uspeha (dasiravno so bile tudi okoliščine, v katerih so film odbrteli, skrajno neugodne). »Kala« je za povprečnega gledalca preveč privzdignjena, scenarij je zgrajen preveč nenotno, da bi lahko jasno izrazila vse nakazane probleme. »Kala« skoraj ni film za mlado, preveč moreče obtožuje, če ga pa gledamo zgolj izluščenege, zgolj zaradi Kaline štortije, ostaja na medli površini. Tako je potencialno zanimiva ideja v labirintu stilov ostala le motiv. Motiv, ki se zdi le samosvoje izpovedan, ne pa nov.

Takoj moram omeniti izredno sugestivno simfonično glasbo skladatelja Blaža Arniča.

V režijskem konceptu zasledimo (ne glede na stlno nenotnost, o kateri smo že govorili) nekatere pomembnosti, ob katerih se zaustavimo. Te so predvsem: izredna izpovednost kadrov, kot so dedova smrt, Kalina vrnitev na pogorišče, dogodek v cirkuškem vozu, na trških razvalinah in še marsikje. Predosem velja to za prizor, ki postavi Kalo prvič ob stran Murku, sredi navzkrižnega ognja. Menim, da je režijski koncept »Kale« (če odštjemo labirinte, po katerih je moral tavati zaradi neenotnega scenarija) vseukakor zelo zanimiv. Skoda, da se ni izrazil v enotnem stilu.

Gledalcem se vsiljuje misel, da so vse človeške poti v tem filmu skoraj odveč, da so prešibko nakazane, da se kadri zlasti v začetku nizajo kot prislonjene kulise, ki komaj

Krstna uprizoritev »Vojska Tanake«

Pri Delavskem odru v Ljubljani so uresničili zamisel o tečaju slovenskih amaterskih gledaliških delavcev (igralcev in režiserjev) in ga pravkar končujoče. Ob tečaju so ustvarili predstavo »Vojska Tanake«, dramskega dela Georga Kaiserja. Režiral je Branko Gombac, ki je bil tudi idejni vodja teaja, na katerem so predavali France Jamnik, ing. arch. Niko Matul, Maks Furijan, Mirko Zupančič in Marjan Belina. Za predstavo »Vojska Tanake« je pripravil sceno Niko Matul, kostumograf je Alenka Barti-Serševa, koreograf pa Majna Sevnikova. Glasbo je napisal Marko Stopar.

Premiera bo v soboto zvečer v Delavskem odru. To je krstna uprizoritev te Kaiserjeve drame na Slovenskem.

kongres telesne kulture

POROČILO PREDSEDNIKA ZVEZNE KOMISIJE ZA TELESNO KULTURO SLAVKA KOMARJA

Razvoj telesne kulture naj bo najtesneje povezan z družbeno stvarnostjo

Poročilo predsednika zvezne komisije za telesno kulturo Slavka Komarja (»Naloge in razvojne poti telesne kulture v pogojih socialistične izgradnje Jugoslavije«) je prebral sekretar zvezne telesnovzgojne komisije Vlado Ivković.

Za uvod je poročevalec obrazložil, zakaj je več ko 50 družbenih organizacij sklicalo ta kongres. Zbor bo moral odgovoriti na številna vprašanja v zvezi z razvojem telesne kulture in poiskati vse materialne dimenzije, ki vplivajo na njeno izboljšanje, prav tako pa tudi kateri so idejni organizacijski in kadrovske pogoji in kakšne so vse možnosti za hitrejšo adaptacijo telesne vzgoje. Posebej je naglasil, da bo telesna kultura na skrbi ljudstva, ne pa samo telesnovzgojnih in mladinskih organizacij.

Šolski telesni vzgoji, ki jo je za zdaj deležno samo 52% učencev. Posebno nerazveseljivo je še, da je v športnih društvih premalo ženske mladine in odraslih, premalo delavcev in kmečke mladine itd., pa tudi objekti in denarna sredstva vse družbe niso bila potrošena v najboljše namene.

»Vsebinska in organizacijska telesna kultura se doslej nista pravočasno prilagodili našim potrebam in nista bili v skladu s spremembami v ekonomski in družbeni ureditvi.«

V BOJ PROTI SLABOSTIM

Poročevalec se je odločno zavzel za boj proti takim slabostim, še posebej pa je omenil poseben položaj nogometa, ki bi ga bilo treba v prihodnje zaradi izredne privlačnosti tudi izkoristiti za širjenje telesne vzgoje. V zvezi s profesionalizmom, amaterizmom in vrhunskim športom je dejal, da je glavni pogoj za vrhunski šport množična telesna vzgoja, predvsem mladine, nadalje dober strokovni kader in materialni pogoji za delo v šolah in klubih. Vrhunski rezultat naj bodo samo narmalna posledica načrtnega dela. Nejasnosti v teh gledanjih so napravile pravo zmedo v pojmovanju o statusu športa in ostvarile tk. zv. takem neamaterstva. Ta je zdaj hoče-noče eden izmed temeljnih problemov naše telesne vzgoje. Zaradi tega je neogibno potrebno, da kongres razčisti te pojme. Telesno kulturo namreč ne bi smeli deliti na množični in vrhunski šport, najmanj pa bi smela biti poklic krogarkoli. Zategadel bi treba popraviti tekmovalni sistem, odpraviti klubska taborjenja in zmanjšati gostovanja v tujino; dalje bo treba pripraviti reprezentantov skrbeti na najpotrebnejše, ustvarjati boljše materialne in kadrovske pogoje za strokovno delo v klubih in društvih itd. Samo najbolj nadarjeni jugoslovanski športniki naj bi dobili stalno materialno pomoč. Sedanja stipendiranja po kategorizaciji in kvaliteti bi lahko obveljalo samo za nogometaše I. lige in druge tekmovalce mednarodnega in zveznega razreda. Vse dajatve naj bi delili samo po natančnih določilih ZŠJ. Stipendije naj bi bile edina pomoč, se pravi, da bi bilo treba ukiniti vse vrste nagrad, premij, nedopustnih dajatve v prehodnih rokih itd. To pa ne pomeni, da bi se odpovedali vrhunskim storitvam v športu, marveč bi le vskladili te probleme s splošnimi načeli in prakso v delu in življenju državljanov socialistične Jugoslavije.

PRAVO ORGANIZACIJSKO IN MATERIALNO MESTO

V novih pogojih mora zato telesna kultura dobiti ne samo materialno in idejno, temveč tudi organizacijsko in materialno.

Predsednik komisije za telesno vzgojo pri zveznem izvršnem svetu Slavko Komar

PROBLEM NAJ RESUJE VSA DRUŽBA

Raznoteri so torej razlogi, da se telesna kultura ne razvija tako, kakor bi bilo treba, temelje pa je treba iskati v nezadostnih materialnih pogojih in pojmovanju o vlogi telesne kulture. Skupnost zaradi gospodarske nerazvitosti ji namreč ni zagotovila tistih materialnih pogojev, ki so potrebni za množično ljudsko telesno vzgojo. Prav zato si le-ta ni pridobila pravega mesta in vrednosti ni bila jasne zasnove, pa tudi tesne zahteve in nešteti negativni pojavi so za zdaj glavni problemi, ki jih mora reševati vsa družba.

Drugi del poročila razmotriva probleme telesne kulture v šoli in JLA, med mladino, delavci in uslužbenci ter vlogo sindikatov in organov ljudskega zdravja.

ki je bil prvenstveno usmerjen na vrhunske storitve.

Posebno pomembno je tudi vključevanje delavcev, zlasti mlajših, v vrste aktivnih športnikov. Sindikati naj bodo odsej organizatorji novih športnih aktivov v podjetjih, ustanovah in stanovanjskih naseljih, seveda v tesnem sodelovanju s telesnovzgojnimi organizacijami. Ne kaže niti prezirati izredne-

Predsednik pripravilnega odbora za kongres Mika Tripalo

ga pomena stalne in načrtno zdravstvene kontrole nad vsemi tistimi, ki redno gojijo telesne vaje. Poročevalec je v zvezi s tem predlagal, naj bi tudi zavod za socialno zavarovanje po potrebi in možnosti prispeval del sredstev za razvoj telesne kulture.

SKUPNO DELO IN ENOTNA SREDSTVA

Prav zato bo v prihodnje potrebno skupno delo vseh ustanov, ki se ukvarjajo s telesno kulturo, še posebno pa družbenih organizacij. Razvoj je že zdaj pokazal, da morajo te organizacije s skupnimi organi enotno reševati nekatere osnovne probleme, kakor so na pri-

RAZPRAVA

V razpravi o glavnem referatu je sodelovalo 6 delegatov. Direktor visoke šole za telesno kulturo Milica Šepa je spregovorila o izbiri in stimulaciji kadrov v telesni kulturi. Atlet Franjo Mihalič je govoril o vplivu športnih izidov v mednarodnih srečanjih na množično telesno vzgojo v domovini in o moralnem liku pravega športnika.

Državni podsekretar za finance in podpredsednik Partizana Zoran Polič je dejal v zvezi z enotnim delom in organizacijsko enotnostjo na področju telesne vzgoje, da organizacijske spremembe v nobenem primeru ne rešujejo problemov telesne vzgoje. V vsaki organizaciji je treba poiskati nove poti in prav tu med organizacijami najti skupen jezik in cilj in pri delu. Če menimo, da je treba našemu človeku dati zdravo razvedrilo, ki bo vplivalo na njegovo proizvodnost, tedaj mora biti program dela enoten od najmlajših do najstarejših let. Član predsedstva CK LJM Pero Djetelič je kritiziral stanje v športnih organizacijah in predlagal ustanovitev posebnih štabov, ki bi zbirali sredstva in mesta za športne objekte v občinah (od 29. novembra do 25. maja). Generalmajor JLA Djuro Lončarič je seznanil delegate s telesno vzgojo v JLA.

Predsednik Sportne zveze Slovenije in podpredsednik republiškega odbora Zveze sindikatov Leopold Kresc je govoril o kadrovskega problema. V drugi komisiji je poročal o komunju in ljudski telesni vzgoji predsednik OLO Skoplje Naum Naumovski. Ostala dva referata za to komisijo sta »Planiranje, projektiranje in gradnja telesnovzgojnih objektov« (referent predsednik Jugoslovanskega olimpijskega komiteja Boris Bakrač) in »Materialni finančni problemi telesne kulture« (poročevalec predsednik Partizana Jugoslavije Milivoje Radovanović).

V tretji komisiji je govoril o telesni kulturi in ljudskem zdravju sekretar sekretariata za ljudsko zdravje ZIS dr. Herbert Kraus. Drugi referat za to delovno skupino — »Telesna kultura kot razvedrilno sredstvo in aktivni odmor in njen vpliv na delovno sposobnost« pa je prispeval sekretar CS ZŠJ Pavličević

mer gradnja in uporaba objektov, šolanje in uporaba kadrov, propagandne akcije, itd. Po tej poti bo tudi mogoče priti do programskega zbljevanja, zlasti še med SZJ in Partizanom.

Planinska zveza, počinška zveza, Zveza prijateljev narave, Zveza izvidnikov in planink bi že zdaj lahko tesno sodelovale, nekatere akcije pa celo pokrenile na skupnih temeljih. Te organizacije bi lahko svoje delovne programe dopolnile še z elementi telesne kulture zaradi telesnega izobraževanja, zabave in razvedrila pripadnikov.

V zvezi s financiranjem telesne vzgoje je poročevalec poudaril, naj bi sredstva prvenstveno zagotovili komuna in drugi državni organi kakor tudi podjetja. Izvir in obseg teh sredstev naj bi bili stalni, tako da bi lahko tudi na tem področju vodili daljnosežno politiko. Za telesno vzgojo bi bilo zato treba v proračunih zagotoviti določena sredstva, saj doselej organizacije nikoli niso vedele, alj bodo imele na voljo dovolj sredstev ali ne.

»Ob zaključku naj poudarim, da je treba v celotni razvoj telesne kulture usmeriti na pot čim tesnejše povezanosti z našo družbeno stvarnostjo. Boj za izgradnjo socialistične družbe naj bo idejno politični temelj vsega gibanja telesne kulture v Jugoslaviji. Članj Zveze komunistov, Socialistične zveze, sindikatov in Ljudske mladine, ki delajo v telesni kulturi, so prvenstveno zadolženi, da s svojim principialnim delom zagotovijo tako pot razvoja telesne kulture pri nas.

Vse organizacije in ustanove, ki jim je zaupana telesna vzgoja ljudstva, se morajo odločno usmeriti na množično ljudsko vzgojo. Čimbolj jo je treba približati širokemu krogu ljudi s tem, da ji dajemo najraznovrstnejše oblike in vsebine dela in hkrati zavremo vse sablone, ki zadržujejo večji prliv. Posebno pomembno je, da pride pri tem do veljave vsa skrb krajevnih organov in drugih ustanov v komunji. Razni komunalni organi, stanovanjske skupnosti, hišni sveti, šolski odbori, urbanisti, mestni organi, ki skrbijo za prosveto in zdravstvo, zbori volivcev in druge ustanove družbenega upravljanja lahko kar največ torijo za rešitev problemov telesne kulture v dandanašnjih pogojih. Zadolžitev teh činiteljev je pogojena s splošnim družbenim pomenom, ki naj ga ima telesna kultura v Jugoslaviji.

Delo v komisijah

V prvi komisiji je o »Vsebinski in organizaciji telesne kulture v Jugoslaviji« govoril direktor zveznega zavoda za telesno kulturo Branko Polič. Drugi referat za to komisijo — »Vzgojni kadri v telesni kulturi« — je pripravil sekretar zvezne komisije za telesno kulturo Vlado Ivković.

V drugi komisiji je poročal o komunju in ljudski telesni vzgoji predsednik OLO Skoplje Naum Naumovski. Ostala dva referata za to komisijo sta »Planiranje, projektiranje in gradnja telesnovzgojnih objektov« (referent predsednik Jugoslovanskega olimpijskega komiteja Boris Bakrač) in »Materialni finančni problemi telesne kulture« (poročevalec predsednik Partizana Jugoslavije Milivoje Radovanović).

V tretji komisiji je govoril o telesni kulturi in ljudskem zdravju sekretar sekretariata za ljudsko zdravje ZIS dr. Herbert Kraus. Drugi referat za to delovno skupino — »Telesna kultura kot razvedrilno sredstvo in aktivni odmor in njen vpliv na delovno sposobnost« pa je prispeval sekretar CS ZŠJ Pavličević

Kongres v šievilkah

Prvi jugoslovanski kongres za telesno kulturo v Beogradu je sklicalo 48 družbenih organizacij, ki so vse zastopane na tem zboru. Vseh delegatov je 1816, kongresu pa prisostvuje tudi 120 gostov. Največ delegatov je iz vrst športnih organizacij (328), nato pa iz partizanske organizacije (395). Zelo pohvalno je tudi, da je na kongresu prislo kar 151 zastopnikov okrajnih in obšolskih svetov za telesno kulturo.

V DVORANI

Slavnostni oder v lep okrašen dvorani Doma sindikatov v Beogradu, kjer zaseda jugoslovanski kongres za telesno kulturo, je opremljen z velikim napisom in izrekom maršala Tita, ki pravi, da mora telesna vzgoja pri nas dobiti splošen in množični pomen in res vsa poročila in razprava o njih na tem kongresu težijo v to smer, podatki in številke posameznih referatov pa nazorno kažejo, da je zares bil že skrajni čas, da smo telesno vzgojo pri nas naslonili na množično temelje.

Poseben močan vtis je napravil prvi dan zastopnik Ljudske mladine Jugoslavije Pero Djetelič, ki se je z najbolj konkretno in učinkovito razpravo zavzel za množično telesno vzgojo. Hkrati je pogumno povedal, kaj teži našo telesno vzgojo in dodal nekaj konkretnih predlogov. Spričo pomanjkanja telesnovzgojnih objektov je predlagal posebno akcijo za zbiranje materialnih sredstev za športne in druge prostore za množično telesno vzgojo v kateri naj bi sodelovali posamezniki in vse družbene organizacije. Še posebej je omenjal vlogo teh organizacij in predvsem lastno organizacijo, ki je pobudnik za sklicanje kongresa LJM se je s tem prispevom tudi obvezala, da bo v prihodnje v vsaki soli ustanovila športni aktiv, ki bo

dejal z roko v roki ali s partizanskim društvom ali pa športnimi enotami na terenu. Zda namreč ni več omebno vredno na koga se bodo taki aktiv naslonili, saj imata obe organizaciji povsem enake smotne in enak, a mnogo razširjen delovni program.

Govornik je — čeprav s slabotnim glasom — razpravo osvetlil s konkretnimi, najgovornejšimi primeri iz vsakdanje prakse — »Vse hvale je vredno — je navajal — da je neki poslanec izbral letni dopust za to, da je pomagal graditi stadion v svojem kraju, medtem pa se ni niti najmanj brigal za šolsko telesno vzgojo, ki ni imela na voljo niti ene same žoge. Dalje je obsopal pretirano razsipavanje denarja in tudi to dokazal s primerom V nekem manjšem kraju ni bilo težko najti milijonov za ureditev stadiona samo zategadel, ker so to terjali predpisi, medtem ko je šolska telesa vzgoja morala živorebiti s skromnimi sredstvi — nekaj tisočaki. Vse to kaže, da dinar v športu nima enake veljave kakor v ostalem našem družbenem življenju. Še posebno pa je opozoril na družbene delavce, ki so v športnih društvih in klubih dovoljevali marsikaj, kar si na drugem področju ne bi upali. In spet primer iz vsakdanje prakse: neki zdravnik je spoznal nogo-

metnega igralca za jetičnega samo z namenom, da bi odvrnil pozornost drugih klubov in ga ohranil za lastnega. Za zaključek se je zastopnik LJM zavzel za demokratičen sistem v športnih društvih in organizacijah na terenu.

Izredno opazen delež za razpravo prvga dneva je sprejel tudi predsednik Sportne zveze Slovenije Leopold Kresc, ki je govoril o lastnih skušnjah Hkrati je nanašal več konkretnih predlogov pomembnih za vso državo, ki so med delegati našli na splošno odobravanje in veliko zanimanje.

Program jugoslovanskega kongresa za telesno vzgojo obsega za danes ob 8. ob 15. uri delo v komisijah, ob 12. planarna seja ozir nadaljevanje razprave in zvečer ob 20. uri pa bo kulturni, športni in zabavni spored.

V velesejmski dvorani bodo nastopili nekateri najboljši jugoslovanski atleti telovadci, rokoborci, dvigalci uteži in boksaarji. Slovenijo bodo na tej elitni reviji zastopali atleti Lorgor, Šikovec, Lubej, Stamečič (tek na 60 m), Vazič (1000 metrov) in Lesek (škok ob palci), telovadec Cerar in telovadka Pogačnikova, dvigalca uteži Colarič in Rozman pa bosta skušala doseči nove jugoslovanske rekorde. Evgen Berzan!

Prilpave goriških smučarjev

Smučarski učitelji in vaditelji goriškega okraja si bodo letos še pred prvim snegom ogledali vse znane smučarske terene in tamkajšnje pogoje, hkrati pa prvič tudi pripravljeno društvo za bližnjo sezono. Nasploh je že zdaj znano, da predvsem primanjkuje smučarske opreme za pionirje. Prav bi bilo, da bi se tega vprašanja lotili na čim širši osnovi. Okrajna zveza Partizana bo letos še bolj zastavila delo na snegu. Tako bo organizirala petdnevne osnovne smučarske tečaje po raznih goriških krajih, iz teh tečajev na izbrala najboljšie vadbene deset dni dalje v skupnem tečaju v Črncem vrhu. V ta tečaj bodo sverleli tudi ostali znani smučarji iz članstva ali sindikalnih organizacij.

V ostalem pripravljajo ta zveza tudi obsežen tekmovalni spored. Okrajno prvenstvo v smučanju skupno z udeležbo članov — sindikalnih organizacij in smučarjev iz obmejnega nastu bo na Lokvah pri Gorici. Prav tam nameravajo blizu skakalnice zgraditi do smučarske steze žičnico na vlek, ki bo precej izboljšala možnosti za treninge, tembolj, ker v ta kraj zahaja zmeraj več prijateljev smučarskega športa. V ostalem pa menijo, da bi bila ta pravna samo začasna, ki bi jo kazalo pozneje zamenjati z ustrežnejšo in tudi bolj obiskano vzpenjačo s sedeli. Za ureditev te zamisli, za katero je storljen že nekaj prvih del, pa bo treba še krepko zasukati rokave. Pogodne načrte za graditev sedelce od bodočega planinskega doma na Livku do kuka ali Mateljurja pa snujejo okrajna zveza Partizana ter turistična podzveza in gostinska zbornica iz Gorice. V tem drugem smučarskem centru Goriške je zdaj že več let na sporedu zmeraj bolj tradicionalno tekmovanje v alpskih disciplinah, na katero zahaja tudi vse več italijanskih tekmovalcev iz obmejnih krajev. Tako naprava bi seveda mnogo pripomogla k izvedbi tekem in povečala privlačnost kraja.

Slednje bi tudi smučarska podzveza v Idriji razen smučarskih tekmovanj priredila letos 40 mednarodno sankasno tekmovanje. Večjo prireditev pripravljajo tudi na Predmesti ob otvoritvi 30 metrske skakalnice, v Ljubli pod Mangartom, kjer pa napravo že imajo, bo letos izvedeno večje tekmovanje.

BRZOTURNIR NOGOMETASEV V LJUBLJANI

Krim - zmagovalec po tekmi

Ljubljana, 6. nov. Ze v trdi temi je bil danes na igrišču Krima končan brz turnir ljubljanskih nogometnih moštev v počastitev kongresa za telesno kulturo. V finalni tekmi sta igrala Krim in Grafičar neodločeno 1:1 (1:0). Z enajstmetrovkami je nato zmagal Krim 5:1, ker so grafičarji zastrelji, dve pa je ubranil vratar Jazbinšek. Tudi tekma za tretje in četrto mesto med Ljubljano in Odredom se je končala z enakim rezultatom — 1:1, z enajstmetrovkami pa je zmagala Ljubljana 4:2. Vratar Frič (L) je zadržal dva strela. Sicer pa je bil ta nogomet pretežno slab, tako da je bilo blizu 500 gledalcev povsem razočaranih še enkrat. Igrišče je oživelo le ob izvajanju kazenskih udarcev.

L. liga : II. liga 3:1 (2:0)

V počastitev kongresa je bila včeraj v Beogradu nogometna tekma med reprezentanca I. in II. lige. V precej zanimivi igri je zmagalo izbirno moštvo I. lige 3:1 (2:0).

PRVENSTVO SLOVENIJE V ROKOMETU

Svoboda : Odred 22:17 (8:9)

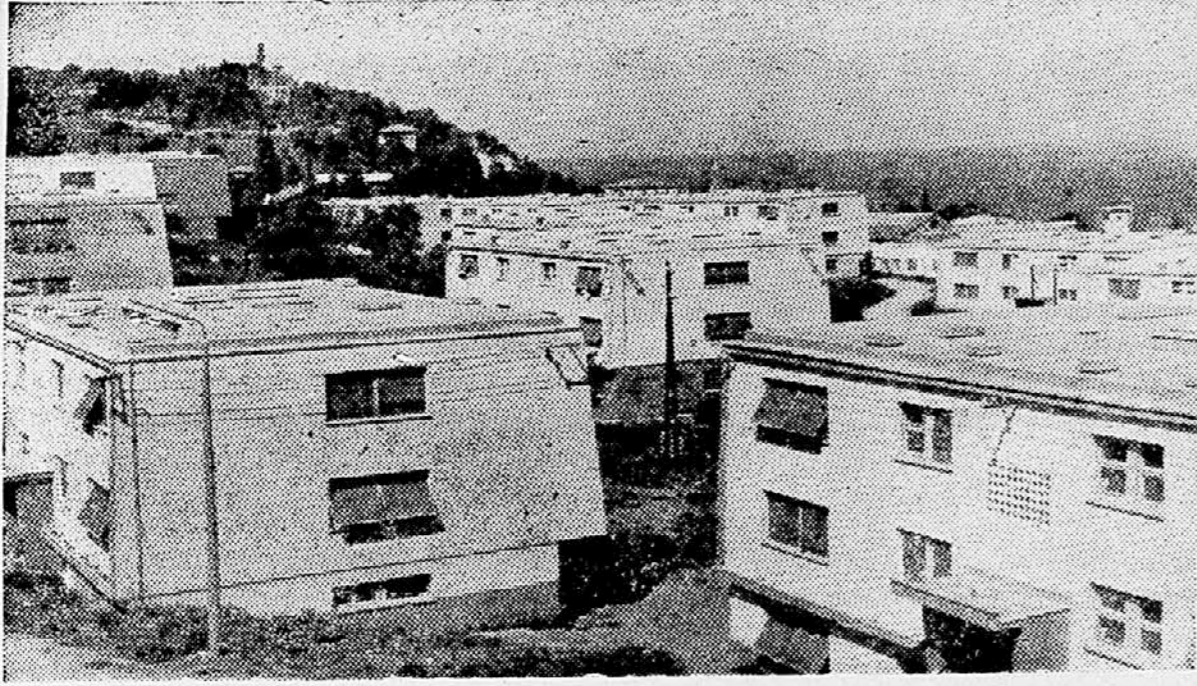
Ljubljana, 6. nov. Na igrišču Svobode je domače moštvo v drugi tekmi premagalo mestnega tekmeca Odred z 22:17 (8:9). Do odmora je bil v premoči Odred, toda v drugem polčasu so prevzeli pobudo do- mačin in z dobro igro v napadu premagali doslej najboljšo moštvo v tem prvenstvu. Na tej tekmi so se posebno izkazali vratar Zakrajšek, Počotnik in Vihar (S) ter Papež (Odred).

Dokončna lestvica slovenskega rokometnega prvenstva je po tej zadnji tekmi takale:

Odred	7	5	1	128:105	11
Branik	7	5	0	143:107	10
Partizan (Krim)	7	5	0	135:106	10
Svoboda	7	4	0	116:98	8
Rudar	7	4	0	110:100	8
Kovinar	7	3	1	110:121	7
Maribor	7	1	0	85:159	2
Slovan	7	0	0	96:126	0

POGLED NA JULJSKE ALPE S KARAVANK (Foto: Premu)

Semedela pri Kopru. (Foto: Frenk)

Radgona

Na skupščini podružnice socialnega zavarovanja so precej razpravljali o izboljšanju higiensko-tehnične zaščite. V vseh večjih podjetjih v občini imajo sicer komisije za higiensko-tehnično zaščito, vendar te še niso našle pravega razumevanja za svoje delo. Za higiensko-tehnično zaščito dela je dalo še največ (okrog 7 milijonov din) slatiško podjetje v Radencih, med najslabšimi v tem pogledu pa je mizarska delavnica v Apačah. Za izboljšanje dela v prihodnje so sprejeli več sklepov. Med drugim so sklenili, da bo ves mesec april prihodnjega leta posvečen higiensko-tehnični zaščiti dela.

Preskrba z vodo v slovenski Istri

Raziskovalna dela vodne skupnosti iz Kopra v Sečoveljski dolini — V 24 vaseh že urejena preskrba z vodo

V krajih slovenske Istre je kolikor toliko urejena preskrba z vodo le v naseljih ob obali. Pa tudi obalna mesta so pred vsako letno turistično sezono v strahu, kdaj bo v izvirišnih Rižane, kjer je zajetje obalnega vodovoda, zmanjkalo dotoka in bo treba z drastičnimi omejitvami reševati pomanjkanje, ki je že danes veliko, da niti ne omenjamo razvoja gospodarstva (industrije, pristaniške dejavnosti itd.),

spričo katerega bi utegnili priti vsi ti kraji prav kmalu v zelo resen položaj. Seveda, če ne bi šlo za denar, zadeva ne bi bila tako huda. Zato pa je treba iskati rešitve, ki je najbolj smotrna in obenem najcenejša. Ena izmed teh je zajetje vode v Sečoveljski dolini, kjer je opravljala Vodna skupnost iz Kopra raziskovalna dela že lani. Zanje je dala 5 milijonov din. Videti je, da bi tu bilo mogoče zajeti vodo že v prihodnjem letu, z njo pa bi se oskrbovali Portorč, Piran, Strunjan in del Izole. Istočasno delno povečanje zmogljivosti rižanskega vodovoda, s katerega

Ljubljanski gostinski obrat so prodajali mošt po približno 160 din za liter, ponekod tudi ceneje (Rio po 150 din liter), ponekod draže. Potrošniki so bili še kar zadovoljni s to ceno vendar pa so bili te dni neprijetno presenečeni, ker se je nočno nenadoma podražil. S prvim novembrom (prej z najstjim) postane mošt »uradno« novo vino, s preimenovaljem pa pridejo tudi dajatve, ki mu obično dvignejo ceno. Plačati je treba 25 din prometnega davka, od tega pa 30 odstotkov davka na gostinske storitve. Od prejšnjih 160 din se je zato cena v gostinstvu nenadoma dvignila na 240 din, pa tudi na 260 din.

Zvezni predpis pravi, da je treba plačati davek na mošt, ko je povrel. Pojem je nekoliko preširok, saj je mošt res že povrel, vsebuje pa vse preveč gošče, da bi ga lahko smatrali že za novo vino. Pri tem imajo gostinski obrati precejšen kolo, ker ne morejo prodajati gošče za novo vino. Zlasti kaže slabšo tistim obratom, ki so kupovali primorska in dolenska vina. Le-ta so namreč precej bolj gosta kot štajerska. Politika cen v gostinstvu je danes taka, da gredo povečani režijski stroški na račun prodaje alkoholnih pijač. To je vsekakor pravilno, saj je hrana ena izmed osnovnih življenjskih potrebščin. Nekateri gostinski obrati morajo zaradi tega, zlasti pa zaradi povečane prometnega davka povečati prodajno ceno alkoholnih pijač za 80 odstotkov nabavne cene, obrati višje kategorije pa tudi za 100 odstotkov. Novo vino se po cenji zdaj le malo razlikuje od starega (novo vino okrog 240 din za liter, lansko vino okrog 250-260 din in več za liter), v kakovosti pa je razlika sorazmerno precej večja. Nabavna cena je bila do sedaj okrog 95 din za liter.

Letošnja proizvodnja je bila količinsko zelo velika, čeprav kakovost ponekod zaradi slabšega vremena v zadnjih dnevih pred trgatvijo ni bila najboljša. In vendar se to potrošniku spet nič ne pozna. Plačati mora sorazmerno visoko ceno ne glede na letino. To pa ni prav in bo treba v tem pogledu vsekakor nekaj ukreniti. k-b

Nagrada za marljivost
Lovrenski pionirji so se letos zelo marljivo vključili v republiško tekmovanje v okviru Ljudske tehnike in uspeh ni izostal. Prihvalili so si prvo mesto in tako bili deležni dragocene nagrade — orodja in opreme za delavnico.

rim bi se novo zajetje v Sečoveljski dolini povežemo v enoten sistem, bi rešilo to vprašanje za okrog 15 let.

Precej težje je v višinskih krajih, kjer je voda naravno dragocena. Stari vaški vodnjaki ali lokalne vodovodne naprave so izrabljene in tako je za mnoge kraje edina rešitev v dovažanju vode s cisternami.

Vodna skupnost Koper se je lani lotila tudi tega vprašanja. Iz svojih sredstev so zgradili nove vodovode oziroma asanirali stare v takem obsegu, da se je rešilo vprašanje preskrbe z vodo v 24 vaseh slovenske Istre. V gradnji je trenutno še pet lokalnih vodovodov, ki bodo dograjeni do konca leta. Za ta dela je Vodna skupnost doslej porabila 30 milijonov dinarjev. F. M.

Komisija za sklepanje in odpoved delovnih razmerij pri Časopisnem podjetju »Slovenski poročevalec« Ljubljana, Tomšičeva 1-3
razpisuje delovna mesta
POMOŽNIH DELAVCEV
Zglasite se osebno v sekretariatu podjetja.

STEKLARNA »BORIS KIDRIČ«, ROGASKA SLATINA
razpisuje naslednja mesta:
Glavnega računovodje podjetja
Pogoji: dovršen fakulteta kemične smeri s petletno prakso ali srednja strokovna izobrazba z desetletno prakso v finančnih poslih.

Tehničnega vodje podjetja
Pogoji: dovršena fakulteta kemične smeri s petletno prakso ali tehnična srednja šola z desetletno prakso v industriji.
Plača po tarifnem pravilniku. — Nastop službe takoj ali po dogovoru.
Pismene ponudbe dostavite upravi podjetja najkasneje do 15. novembra 1958. 6703-R

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih odnosov pri trgovskemu podjetju »ASTRA«
veletrgovna, LJUBLJANA - Bežigrad 6.
razpisuje naslednja mesta:

GLAVNEGA BLAGAJNIKA
SALDAKONTISTA
FINANČNO-MATERIALNEGA KNJIGOVODJE
FAKTURISTA s znanjem strojepisja
KOMERCIALISTA — referenta prodaje za vodstvo potniške službe in vodstvo vzorčnega oddelka
KOMERCIALISTA — REFERENTA — glavni vodja engros oddelkov skladišč
PRODAJALCA
ŠOFERJEV C in D kategorije
POKVALIFICIRANIH DELAVCEV — za delo v skladiščih.
Plača po tarifnem pravilniku.
Nastop službe takoj ali po dogovoru.
Pismene ponudbe najkasneje do 14. NOVEMBRA 1958 6752-R

Po dolgi in težki bolezni je umrl naš ljubi očka
dr. FRAN OGRIN
Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, 8. novembra 1958, ob 15.30 iz Nikolajev mrliske vežice na Zaloh. Zalujoci: sin Miran, hčerka Ksenija, sestra Francka Birtič in ostalo sorodstvo.

ŠE NEKAJ... »

VOLU JE ODREZAL REP
Surovost je zagrešil posestnik A. K. iz Gradnika pri Semčiču s tem, da je volu, last soseda A. G. iz iste vasi, odrezal rep s tem ni samo pokazal nečloveškega odnosa do živali, pač pa je tudi prodajno vredost živali precej zmanjšal.

NEVAREN MALOPRIDNEZ
Petindvajsetletni S. B. iz Dolca pod Gorjanci je zaposlen v »Molontaču« v Novem mestu. Pred kratkim je hudo telesno poškodoval uslužbenca istega podjetja A. L. v kratkem času je to že njegova tretja telesna poškodba druge osebe.

UKRADENE PREDMETE JE KUPIL
J. L. iz Kodeljva je letos oktobra ukradel v Stavci vasi pri Zuzemberku srajco in nekaj orodja, vse v vrednosti 6000 din. Ukradene predmete je kupil od njega za 500 din kovčak K. B. iz Dvorca pri Zuzemberku. (r)

POZAR V LOVRENCU NA POHORJU
Pred dnevi je v Lovrencu na Pohorju sredi trga izbruhnil požar pri sedlarskem mojstru Udrihu. Ogenj se je takoj razširil tudi na sosedno poslopje, ki je do polovice pogorelo. Marljivo gasilci iz Lovrenca so uspeli požar omejit in so tako preprečili še večjo škodo. Dosedanja škoda cenijo na podrugri milijon dinarjev, kar bo delno križi z zavarovalnico. Vse kaže, da je bil požar podtaknjen. P. I.

PROMETNE NESREČE
Ko je A. J. privozi z motornim kolesom s preveliko hitrostjo v ovinek v Dol. Zemunu, ga je zaneslo z vozlišča. Pri padcu si je zlomil levo roko v zapestju.

M. R. se je speljal s kolesom proti križišču cest Ankaran-Skočje. Nekako petnajst metrov pred križiščem je padel iz neznanih

vrokov in se tako poškodoval, da je poškodbam kmalu podlegel.

V prvih večernih urah se je peljal s kolesom S. S. iz Skočjanske v smeri Črni kal-Rižana po levi strani ceste, brez luči in brez rdečega reflektnega stekla. Nasproti se mu je pripeljal s potniškim avtomobilom I. M. iz Pirana. Kolesarju se je hotel izogrnati, ker pa sta se oba opazila na zelo kratki razdalji, sta se zalepela. Kolesar se je zaletel v levo vrata, vetrobran in stireho avtomobila in se tako močno poškodoval, da je kmalu umrl. Pri nesreči je utrpel hude poškodbe B. S., ki se je peljal v potniškem avtomobilu. Kolo je popolnoma uničeno, na avtomobilu pa je za okrog 300.000 din škoda. F.

En Ptuja proti Mariboru se je peljal s kolesom s motornim kolesom s precejšnjo hitrostjo J. M. Nekaj kilometrov za Ptujem je dohitel kolesarja J. Z., ki je bil vinjen in ni imel luči na kolesu. Motorist je kolesarja temno prehitel in ga zadel. Padla sta oba. Kolesar je utrpel hude, motorist in njegova sopotnica pa lažje poškodbe.

Nekoliko vinjen je vozil tovornjak, preobremenjen s tovorom iz Maribora proti Dravogradu potnični voznik J. P. Vozil je prehitro tudi v času, ko je peljal čez most v Kamnici. Zadel je z vozilom ob mostno ograjo, pri čemer je nastalo na vozilu in ograji za okrog 400.000 din škoda. Lažje poškodbe sta dobila voznikova otroka, ki sta bila v kabini tovornjaka.

V mraku se je peljal skozi Črešnjevca v murskoboškem okraju vinjen kolesar P. K. po levi strani ceste in se pri tem kaj malo menil za ostali promet. V tem času pa se mu je pripeljal nasproti tovornjak, ki je zaradi nepravilne vožnje kolesarja letel zadel. Kolesar je padel in se hudo poškodoval. -3

Šoštanj

V šoštanski občini precej primanjkuje delovne sile in to predvsem nekvalificirane za gradbeniška dela in podzemeljka dela v velenjskem rudniku. Samo rudniku manjka nad 50 rudarjev-kopačev, to pa zato, ker se vsakdo brani težkega in nevarnega podzemeljskega dela. Še tem bolj, ker se na primer v gozdarstvu lahko dosežejo sorazmerno boljši plačilni pogoji. Tig

Lenart

Občni zbori kmetijskih zadrug na področju lenarške in šentiljske občine so bili domala že povsod. Na njih so razpravljali med drugim tudi o volitvah združnih svetov. Kmetijski zadrugi Jurovski dol in Zg. Ščavnica sta s 1. oktobrom opustili trgovino, ostale zadruge pa so jih opustile že prej in se tako lotile izključno kmetijske proizvodnje.

Po dolgi in težki bolezni nas je za vedno zapustila naša draga sestra in teta

MARJETA FERHA upokojenka

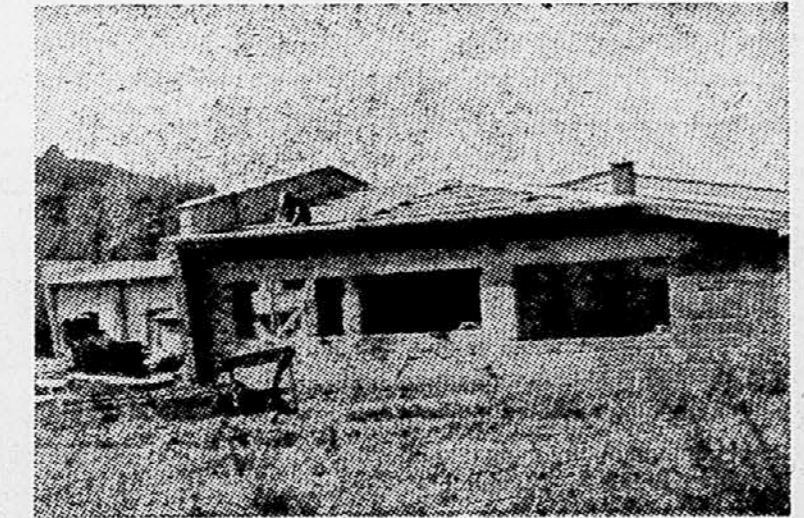
Pogreb drage pokojnice bo v soboto, 8. novembra, ob 16. uri iz Kristoforove mrliske vežice na pokopališču Zala.

Zalujoci: bratje in sestre ter ostalo sorodstvo. Ljubljana, Srebrič. Prežganje. Joliet, USA, 6. novembra 1958.

Sodobne šolske delavnice

GRADLJO V NOVI GORICI ZA INDUSTRIJSKO SOLO POHIŠTVENE STROKE — V PRIHODNJE NAJ BI ZGRADILI TUDI NOVO ŠOLSKO POSLOPIJE IN INTERNAT

Za industrijsko solo pohištvene stroke v Novi Gorici gradijo ob Erjavčevem drevoredu iz sredstev sklada za gospodarske kadre sodobne šolske delavnice. Gradi jih Splošno gradbeno podjetje Gorica in bodo kmalu dograjene. Pričakujejo, da jih bodo izročili svojemu namenu ob koncu leta, ko bodo slavili hkrati tudi 10-letnico delovanja te šole. Praktičen pouk pa naj bi se začel v teh delavnicah v drugem polletju letošnjega šolskega leta. Poslopje bo veljalo okrog 34 milijonov. Opremo in stroje pa že imajo. Nabavili so jih s sponoma s sredstvi za gospodarske kadre, vendar jih doslej zaradi neprimernih pro-

Ruše

Na zadnji seji občinskega ljudskega odbora so razpravljali o razvoju občine v obdobju do leta 1961. Sprejeli so tudi družbeni plan gospodarskega razvoja, ki določa povečanje industrijske proizvodnje do leta 1961 za 64 odstotkov v primerjavi s proizvodnjo v letu 1956. Precejšnje povečanje je predvideno tudi v kmetijstvu in na drugih področjih. Za investiranje pa bodo v tem času porabili nad 10 milijard din. Zelo dobro je v sprejetem načrtu obdelano kmetijstvo in industrija. Zelo veliko pozornosti pa bodo morali posvetiti še trgovini in turizmu, ki ima na tem področju še lepo prihodnost.

storov niso mogli najbolj smotno uporabljati. Nove delavnice bodo imele tudi lastno sušilnico.

Pričakujejo, da bodo pričeli v prihodnjem šolskem letu graditi za to šolo tudi primerne učilnice, če le bo na razpolago dovolj sredstev iz sklada za gospodarske kadre. Trenutno imajo učilnice v lesenih barakah, ki so že začele razpadati in za šolo nikakor niso primerne. V naslednjih dveh do treh letih pa nameravajo zgraditi tudi nov internat. Ko bodo vse to zgradili, bo šola lahko sprejela še enkrat toliko učencev kot jih ima sedaj. Solo obiskujejo učenci iz vseh krajev Slovenije, saj je ta šola edina to-

Po dolgi in hudi bolezni nas je zapustila naša ljuba žena, sestra in teta

OLGA PREVC roj. HROVAT

Pogreb drage pokojnice bo v soboto, 8. nov. 1958, ob 15.30 v Kamni gorici.

Zalujoci: mož Edvard in ostalo sorodstvo. Kamna gorica, Maribor, Kranj, Radovljica, Tržič.

FOTOMATERJI!
Poslušajte foto tečaj »Fotokemika«, ki ga prinaša Radiotelevizija Ljubljana vsako sredo in vsak petek ob 14.45. Radijski foto tečaj začne sredo, 29. oktobra, ob 15.45

Fotokemika ZAGREB

Sprejemmo v službo
GRADBENEGA TEHNIKA
z ali brez prakse in odslužno vojaščino. Nastop službe takoj. — Plača po tarifnem pravilniku.
INDUSTRIJSKI BIRO
Ljubljana, Parmova ulica št. 33 6762-R

Rudnik rjavega premoga Zagorje

ZA OBRAT »VARNOST«

razpisuje naslednja delovna mesta:

3 strojnih tehnikov po možnosti s prakso,
2 elektrotehnikov, po možnosti s prakso,
strojnega inženirja,
knjigovodje s prakso (samostojnega) s srednjo ekonomsko šolo,
komercialista za prodajni oddelek.

Interesenti naj pošljejo prijave na upravo rudnika Zagorje. 6739-R

DOTISKANE SO SLEDECE IZDAJE:

USTAVNO PRAVO
od dr. Jovana Djordjevića
Velika izdaja v latinici, trda vezava — cena 1200 din.

ZBORNIK PROPISA NARODNE REPUBLIKE SRBIJE
VII knjiga — Predpisi objavljeni v razdobju od 1. januarja do 31. decembra 1957 od dr. Tihomira Vasiljevića, dr. Milana Jovića, Milenka Kangrgje in Dušana Stanića
Velika izdaja v cirilici
Cena za broširano 2000 din, trda vezava 2500 din.

METODI I ELEMENTI OBRABE OPŠTINSKIH PROPISA O USMERAVANJU STANBENE IZGRADNJE
od Slobodana Vidakovića
Izdaja v latinici. — Cena 300 din.

SUBJEKTI KRIVIČNOG POSTUPKA
od Branka Petrića
Izdaja v latinici. — Cena 250.

ENGLJSKA POSLOVNA I BANKARSKA KORESPONDENCIJA
s slovarjem
od Bogoljuba Miloševića in Svetozara Savića
Izdaja v latinici. — Cena 1200 din.

Priporočamo naše izdaje:
PRIRUČNIK ZA PRIPREMU PROPISA O DODATKU NA DECU
z najnovjšimi

tablicami za obračun dodatka
(Po uradnem listu FLRJ št. 39-58)
od Petra Vučetića in Luke Todorovića
Izdaja v latinici. — Cena 600 din.

POLITIČNA EKONOMIJA
II izdaja od Mirka Perovića
Velika izdaja v latinici,
Cena trdi vezavi 1700 din.

UPRAVNO PRAVO FNRJ - OPŠTI DEO
od prof. dr. Nikole Stjepanovića
Velika izdaja v latinici
Cena trdi vezavi 1800 din.

UPRAVNO PRAVO FNRJ
II knjiga od prof. dr. Ive Krbeka
Izdaja v latinici.
Cena 800 din.

V teh dneh bodo dotiskane sledeče izdaje:
UPRAVNO PRAVO FNRJ
III knjiga od prof. dr. Ive Krbeka

DRUŠTVENI PLAN OPŠTINE I SREZA
od Dragiše Milikovića
PRIRUČNIK ZA POLAGANJE SPOŠNEGA DELA STROKOVNEGA IZPITA PROSVETNIH, KULTURNIH, ZNANSTVENIH, ZDRAVSTVENIH, SOCIALNIH USLUŽBENCEV IN DRUGIH SAMOSTOJNIH USTANOV
od Milije Joksimovića
Stalna prodaja izdaj za LR Slovenijo:
DRŽAVNA ZALOŽBA, Ljubljana — Copova št. 3,
CANKARJEVA ZALOŽBA, Ljubljana — Ciril Metodova 5.

»SAVREMENA ADMINISTRACIJA«
IZDAVAČKO-STAMPARSKO PREDUZEČE
BEOGRAD, PRIZRENSKA 6
p. p. 479. — Telefon: 27-953.

KINO

KINOSPORED ZA PETER... KINO UNION: slovenski film 'KALA'...

KINO SOCA: jugoslovanska kinoteka predvaja francoski kriminalni film 'PANIKA'...

VLADINSKI KINO 'LM': Kotnikova 8; ob 10. amer. barv. celnemascope film 'PIKNIK'...

FRIGLAV: Mehški film 'MINU'. Tednik v glavni vlogi: Arturo De Cordova, Irasema Dilan...

LITOSTROJ: jugos. film 'CRNI BISER'. ob 20. Predprodaja predstave...

VEVCE: amer. film 'MODRI PAJCOLAN'. ob 20. DOMZALE: angl. barv. vstavlison film 'RIHARD III.' ob 20.

ESSENCE 'RADIO': poljski film 'KLOBUK GOSPODA ANATOLA'. ob 18. in 20. JESENICE 'PLAVZ': ruski film 'NESMRTNA GARNIZIJA' ob 18. in 20.

PTUJ: ob 17.30 in 20. amer. barvni film 'MASCEVALEC IZ DALJSA'.

AVTORSKO ENCIKLOPEDIJO - novo (4 knjige), prodan. Naslov v oglj. odd. 2573-4

KOMISIJA za sklepanje in odpoved delovnih pogojev pri Casopisnem podjetju 'Slovenski poročevalci', Ljubljana, Tomšičeva 3. razpisuje mesta pomožnih delavcev. Zglaste se osebno v sekretariatu podjetja.

VEČJO KOLIČINO političnega in čustnega besedila pod vrstom ugodno prodamo, Casopisno podjetje 'Slovenski poročevalci', Ljubljana, Tomšičeva 1-3.

FRIZERSKI SALON z inventarjem v Ljubljani, prodam. Ponudbe pod 'Seststopenjski' v oglj. odd. 25742-7

DEKLE za kmetijo sprejemem. - Babnik, Gilnica 9, p. Sentvid, Ljubljana. 25919-1

BRIVSKO-FRIZERSKI MOJSTER, star 45 let, samski, sre za poslovanje, razpisuje mesta pomožnih delavcev. Zglaste se osebno v sekretariatu podjetja.

STUDENT Beograđanin potrebuje stanovanje. Ponudbe pod 'Beograđanin' v oglj. odd. 25921-9

SOBO ssem Grem tudi za pomoč v gospodinjstvu ali pletilstvu. Ponudbe pod 'Pletilja' v oglj. odd. 25925-8

LASTNIK, ki pogreša črna psa z majhnimi belimi lisami pod vratom in velikimi visočimi uhlji, naj se javi v oglj. odd. 25931-10

GOSPODINSKO POMOČNIK, predvsem ljubiteljski orkester sprejema. Prednost imajo dekleta z deželje. - Naslov v oglj. odd. 25961-1

TOČAJKO, kvalificiran, sprejemem takoj Restavracija Vevce Stanovanje in hrana v hiši. 25952-1

DVE ČISTI POSTELJI z mrežo in nočno omarico, galože št. 35 za visoko peto, gozdarje šteje 35 možek travnik za posteljni in nožek prodam. - Naslov v oglj. odd. 25968-4

RAZPIS Komisija za sklepanje in odpoved delovnih pogojev, trgovskega in odpovalnega podjetja 'ZITO' Ljubljana, Čufarjeva 2. razpisuje prosti mesti: obratovodje remonte delavnice za popravila in vzdrževanje mlinjskih obratov, in obratovodje mehanične delavnice.

Ponudbe pošljite do 15. novembra 1958 v sekretariatu podjetja. 6756-R

INDUSTRIJA GRADNENEGA MATERIALA ZAGORJE poceni prodaja: TOVORNI AVTO CHEVROLET, kiper 2.5 ton, TOVORNI AVTO CHEVROLET, 2 tone, oba v voznom stanju. Ogled vozil vsak dan dopoldan. 6770-R

Ugodna prodaja ali prenos osnovnih sredstev! Osebn avto Opel-Kapitan model 52 in, osebn avto Fiat 1500, oba popolnoma popravljena. Polzvedbe in ogled vsak dan v Tovarni nogavic Polzela. 6763-R

V globoki žalosti sporočamo prijateljem in znancem, da nam je v ZDA dne 30. okt. t. l. nenadoma umrla naša najboljša žena, mamica, stara mama, sestra in teta ANGELA GRAYZAR roj. GANTAR

Naj počiva v miru v svoji daljni novi domovini. Zalujoci: moč Tone, sin Tone, hčerka Rose, Rodbine: Grayzar, Robinson, Osterman, Werlich, Jamnik, dr. Gantar Saginav, Celje, Cleveland, Podreča, Smlednik, Valburga, Ljubljana.

GLEDALISCA DRAMA LJUBLJANA ZA MATEMATIKO Petek, 7. nov. o 20: Tolstoj: Ana Karenina. Dijaški abonma TSS (Preostale vstopnice so v prodaji)

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE Levstikov (Sentrjakovski) trg št. 2 Nedelja, 9. nov. ob 11 uri: Fr. Milčinski: 'Zvezdica Zaspanka' ob 15 uri: V. Činčubek: 'Dežman: sigracne na cestah'. Izven ob 19.30 uri: Brecht: Svajk v družbi svetovni vojni. Izven in za podeljeje (Vstopnice so že v prodaji)

OPERA Petek, 7. nov. ob 19.30: Balet M. Kozina: Triptihon. B. Adamič: PO NASEM LJUBLJENEM MESTU. Abonma red Petek nopolanski. Sobota, 8. nov. ob 19.30: Offenbach: BOFFMANOVE PRIPOMBE. Abonma red A. Nedelja, 9. nov. ob 19.30: Verdi: TRUBADUR. Izven in za podeljeje (Vstopnice so že v prodaji) ob 10.30 uri: Javna oddaja Radia Ljubljana: 'Pokazal, kaj znaš'. (Vstopnice bodo v prodaji v soboto ob 16. uri)

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA GLEDALIŠKA PASAZA Petek, 7. nov. ob 20 uri: Audry, Soledad. Gostovanje v Kamniku. Sobota, 8. nov. ob 20 uri: Eduardo de Filippo. O te prikaznil 'Premiera red Premierski. Vstopnice so tudi v prodaji. Nedelja, 9. nov. ob 15 uri: Eduardo de Filippo. O te prikaznil 'Abonma kolektivni E. Vstopnice so tudi v prodaji. ob 20 uri: Juš Kozak. Balada o ulici. Abonma Kolektivni G. Vstopnice so tudi v prodaji. ob 17.20 uri: Telefun 21-881.

'DANCING' BO ZOPET JUTRI V SOBOTI OB 20. URI v festivalni dvorani 'SOCA'. Igrajo '7 DICE'. Poje Marijana Borševa. Rezervacija miz po telefonu 21-881. Ljubitelji družabne plesne zabave vjudno vabljani. Uprava cest OLO Ljubljana opozarja uporabnike cest, da se je zaradi del, ki se izvajajo pri regulaciji križca in dotrajanosti mostu čez Bledico na cesti št. 1259 - izsaki česti znižala nosilnost mostu s 3 ton na 3 tone. Težja vozila naj preusmerijo obvoz preko Skofljice.

UPORABLJAJTE TUDI VI POLJNA VODA KLINIČNO PREIZKUŠENO KREMO! SRBI VAS MED PRSTI NA NOGAH? Imate boleče razpoke? Vsega tega ni če uporabite prepart 'NOGISA', ki ga dobite v drogerijah in lekarnah.

MARIBOR Petek, 7. novembra. Dežurna lekarnar: 'Studentca' - Gorkova ul. 18. NARODNO GLEDALIŠČE Ob 19.30: Borodin 'Knez Igor'. Red ZIS.

RADIO 5.00-8.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana. 8.00-9.05 Domače vesti. 9.15-9.40 Pester spored izvajajo mariborski solisti. 9.40-17.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana. 17.00-17.10 Domača poročila. 17.10-17.30 Zabavna glasba. 17.30-17.40 Kulturno prosvetni razgledi. 17.40 do 18.00 Skladbe slovenskih avtorjev igra Mariborski instrumentalni ansambel. 18.00-23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

DELAVSKI ODER V LJUBLJANI Dvorana Doma sindikatov Miklošičeva 28. Sobota, 8. nov. ob 20 uri: Georg Kaiser: VOJAK TANAKA - Premiera.

DIREKTORJA Opekarnice Pragerska. Kandidat mora izpolnjevati sledeče pogoje: dovršena srednja šola s prakso ali nepopolnoma srednja šola s prakso, vsaj dve leti v vodilnih mestih v opekarski stroki. Plača po tarifnem pravilniku gospodarske organizacije. Kandidat naj v 15 dneh po objavi predloži Občinskemu ljudskemu odboru Slov. Bistrica vlogo takratno po tar. št. 1 in 7 t. z. z dim 180 in občinsko takso po tar. št. 1 in 2 odloka št. 98, spravevalo o strokovnem potrdilo o nezakovanju in življenjski. Priloge se takratno po tar. št. 6 t. z. z. R 25.

Povečana številka 'Tedenske tribune' je bila POPOLNOMA RAZPRODANA. Prosimo prodajalce lista, da TAKOJ SPOROČIJO upravi lista, KOLIKO IZVODOV 'TT' ŽELIJO PREJEMATI

KOLENDAR Petek, 7. novembra: Zdenka Na današnji dan leta 1946 je bila dojrjena mladinska proza Brčko-Benoviči. Za inženirja fizike je diplomiral tov. Silvester Sterbal. Kolezi čestitamo!

NOČNA ZDRAVNIŠKA DEZURNA SLUŽBA ZA NUJNE OBISKE NA BOLNIŠKOVEM DOMU OD 20. DO 1. URE ZUTRAJ OB NEDELJAH IN PRAZNIH VES DAN. Zdravstveni dom Siska: Dr. Jezeršek Pavel, Knezova 11. tel. 21-744. Zdravstveni dom BEŽIGRAD: dr. Suháč Marko, Lavričeva 5-a. tel. 21-286. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 30-800. Zdravstveni dom CENTER: Dr. Kotnik Sonja, Miklošičeva 24. tel. 39-151. Za obiske otrok leta tel. številka.

Zdravstveni dom VIC: dr. Zavrnik Gorazd, Rimska c. 2. tel. 20-438. Nedeljska dežurna služba v ambulanti Mirje, Trg mladinskih delovnih brigad 3. od 8. do 14. ure. Zdravstveni dom MOSTE: Dr. Debevec Rado, ZD Moste, Krekova 5, tel. 31-359. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 30-300. Zdravstveni dom RUDNIK: Dr. Mal Miran, Wolfova 5-1, tel. 22-684. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM 20-500.

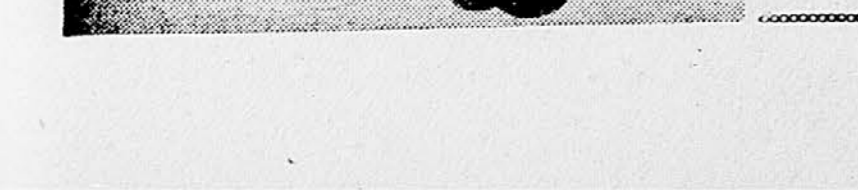
SAP - TURIST BIRO, Ljubljana obvešča, da 'Zienica' Krivavec zaradi nekaterih zaključnih del in priprave vzpenjača za zimsko seznanje, začasnó za prevoz potnikov od 8. XI. 1958 dalje ne bo obratovala. Pričetek ponovne obratovanja bo objavljen v dnevnem časopisu. Namesto venca na grob pok. dr. Aleksandra Trtnika je poklonila družina Jumi 1.000 din za slepo mladino. Ravnatelstvo Zavoda za slepo mladino se za dar najlepše zahvaljuje!

V počastitev spomina pok. tov. Tončke SILC se darovala za di. žanjio - soto cerkvske gimnazije. T. N. 1.000 dinarjev. Izkramna hvala. Elektrotehniško društvo LRS - sekcija praktičnih elektrotehnikov preveja v mesecu decembru enomesečni tečaj za kvalificirane delavce elektro-stroke in to za poklice: obratne električarje, elektro-instalaterje, elektromonterje in elektromehanike. Prednostni je 3-letni staž kot polkvalificiran delavec (potrdilo podjetja).

PROIZVODNJA NAPTE V LENDAVI razpisuje sledeča mesta: VODJE KOMERCIJALNEGA SEKTORJA, ekonomist z najmanj pet let prakse ali ekonomska srednja šola z najmanj 10 let prakse v komercialni službi, STROJNEGA INŽENIRJA, INŽENIRJA KEMIJE, ali KEM. TEHNOLOGA, FIZIKIJA KEMIJE. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku. Samska stanovanja so na razpolago takoj, družinska pa v začetku leta 1959. Pismene ponudbe sprejema podjetje do 20. novembra 1958. 6771-R

GOSTINSKO PODJETJE PIVKA prodaja zelo dobro ohranjen STROJ ZA REZANJE MESNIH IZDELKOV. Cena je ugodna. Ogled v Kolodvorski restavraciji Pivka. 6764-R

MAŠINO-IMPEX IZVOZNO - UVOZNO PODJETJE, ZAGREB IMA V SVOJEM SKLADIŠČU ZA TAKOJSNO IZROČITEV SLEDEČE STROJE IN SREDSTVA ZA NOTRANJI TRANSPORT, VPELJANE NA OSNOVI POSEBNEGA SPORAZUMA Z MADŽARSKO:

1. Elektro-hidravlična dvigala (viličarje) tip V-30, nosilnost 80 kg in V-26, nosilnost 2000 kg

2. Suportne stružnice

3. Livarske žage

4. Špiralna rezkala

5. Karusel stružnice

6. Vibracijske stružnice

7. Nabijače za zemljo (»žabe«)

Plača se v dinarjih iz lastnih fondov ali na podlagi kredita po Ur. listu 6/58, po skrajšanem postopku XXII. konkursa. Za ostale podatke se obrnite na: »MAŠINO - IMPEX« ZAGREB (LICA 10/1, telefon 37-578

ROČNE LUTKE Resljeva c. 36. Gostovanje z igrarji S. Simončić: Penzov: 'Medveda tovimos'. Petek, 7. nov. ob 9 uri: Gostovanje v Voljniku. ob 11 uri: Gostovanje v Frankolovem ob 14 uri: Gostovanje v Voljniku. Sobota, 8. nov. ob 11 in 13 uri: Gostovanje v Oplotnici ob 15 uri: Gostovanje v Zrečah.

OBJAVE VOJNA POSTA 6068 BREGANA (pri Samoboru) LAZPIŠUJE Javno LICITACIJA za prodajo večjih količin naslednje materiale: 1. material vrste M4, M5, M7 in M9 2. razno rezno in drugo orodje 3. večje količine uvoženega elektro-kabela 4. večje količine železnih in drugih odpadkov. Licitacija pod 1, 2 in 3 bo dne 10. XI. in 12. XI. 1958, ob 6 do 13 ure, pod 4 13. in 14. XI. 1958, ob 8 do 13 ure.

Trgovski in kupovanja na licitaciji imajo: vse gospodarske organizacije in združenja podjetja, družbene organizacije in privatne osebe iz teritorija FLRJ. Predstavniki podjetij in družbenih organizacij so dolžni prinesiti na mesto licitacije pooblastila svojih podjetij - ustanov iz katerih mora biti razvidno do katere višine lahko vršijo licitacijo in potrdilo Narodne banke, da imajo saldo v aktivih, a privatne osebe morajo položiti kavelj v višini 50 odstotkov od vrednosti predmeta licitacije. Interesenti si lahko ogledajo licitacijski material 7. in 8. XI. 1958 ob 10 do 14 ure.

OBVESTILO! Obveščamo vse gospodarske organizacije, da dvignjene cenike v Odelku za gospodarstvo OBLO Ljubljana-Center, Cankarjeva ul. 5, pritrjuje osebno in izpolni vseh 10 obrtnikov organizacij in zasebnih obrtnikov v času od 16. do 19. ure od ponedeljka 10-11 do vključno petka 14. XI. 1958. Obrtne gospodarske organizacije, ki ne bodo izpolnile od vključno ponedeljka 17. t. m. izloženih pogojev cenikov, bomo predlagali v kaznovanje. Občinski ljudski odbor Ljubljana Center

RAZPIS RAZPIS Komisija za razpis mest direktorja in upravnikov Občinskega ljudskega odbora Slovenska Bistrica razpisuje na osnovi št. 21. Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Ur. l. FLRJ št. 52-57) mesto DIREKTORJA Opekarnice Pragerska. Kandidat mora izpolnjevati sledeče pogoje: dovršena srednja šola s prakso ali nepopolnoma srednja šola s prakso, vsaj dve leti v vodilnih mestih v opekarski stroki. Plača po tarifnem pravilniku gospodarske organizacije. Kandidat naj v 15 dneh po objavi predloži Občinskemu ljudskemu odboru Slov. Bistrica vlogo takratno po tar. št. 1 in 7 t. z. z dim 180 in občinsko takso po tar. št. 1 in 2 odloka št. 98, spravevalo o strokovnem potrdilo o nezakovanju in življenjski. Priloge se takratno po tar. št. 6 t. z. z. R 25.

RTV LJUBLJANA RADIOSKI PROGRAM Poročila: 5.05, 6.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 23.00, 24.00. 6.00-8.00 Pisan glasbeni spored. 8.40-8.45 Naš jedilnik. 8.00 Jutranji spored solistične glasbe. A. Lajovic: 'Srečanje'. V. R. - M. Vodopivec: 3 preludiji - M. Kogoj: 'Andante' - A. Lajovic: 'Cveti, cveti rožica; Nočne poti' - M. Vodopivec: 4 preludiji - M. R. - M. Vodopivec: 'Triptihon variete' (Javna zabavno-glasbena oddaja Radia Monte Carlo) - ponovitev z dne 2. XI. 1958. 9.40 Partizanske in druge pesmi. 10.10 Dopoldanski koncert. 11.00 Za dom in žene. 11.20 Odprite sprejemnik! 11.45 Viški fantje so spet prišli. 12.00 Samospeve. S. Zlatiča pole mezosopranke Sonja Drnovc. 12.15 Kmetijski nasveti - Ing. Zmago Hrušvar: Zboljšajmo zimsko krmiljenje molznic na družbenih posevstvih. 12.25 Hajavski zvočni 12.40 State japonske pesmi v novih priredbah z orkestrom Werner Müller. 13.30 15 minut narodnih viž. 13.45 Zabavni orkester Gerard Calvi. 14.05 Ratarska glasba za niško stopni: 'Horkič: Nenadno srečanje. 14.35 Orkestralna glasba, vmes Radijski foto krožek. 15.40 Iz svetovne knjizevnosti: Boris Filnik: 'Brez naslova' 16.00 četvrtoglasbeno popoldne. F. Schubert: Pet nemških plesov (Münchenški komorni orkester dirigira Hans Stadlmair). J. N. Hummel: Koncert za klarin in orkester. 17.00 'Pianist Artur Balsam in simonitni orkester iz Winterthurja dirigira Otto Ackermann). M. Kozina: Bela krajina (Orkester Slovenske filharmonije dirigira Samo Hubad). 17.10 Moderni ritmi. 17.30 Veseli intermez. 17.40 Pesmi Danila Bučarja no-

OGLASI POUČUEM nemščino in francoščino po uspešni metodi. Naslov v oglj. odd. 25875-2 V TRST VAH PELJE POT? Potem ne pozabite, da je nekaj korakov od glavne postaje velika manufakturna trgovina 'MAGAZINI' alla stazione, via Cellini 2. Dobili boste veliko izbiro blaga in konfekcije; vetrne jupe, dežne plašče, kraljeve in gospe ameriške bunde, dežnike, balonske plašče, spominske predmete, italijanske in angleške tkanine najboljših znamk. S tem obveznim vam priznamo poseben popust. R 2951-4

PREDDELAVCA in navadne delavce za skladišče ter mlajše navadne delavce dela delo v proizvodni in industrijski podjetje v Ljubljani. Sprejemo tudi ključavničarje. Možen takojšen nastop službe. Naslov v oglj. odd. R 2960-4

AVTO Fiat 600 ali kaj podobnega za potniško službo vzamem v najem. Plačam po kilometražni (resno, pošteno). Naslov v oglj. odd. R 2962-9

OPREMLJENO SOBO, hrano in nagrado nudim poštemu dekletu z znanjem kuhe za dopoldanski pomoč v gospodinjstvu. Naslov v oglj. odd. 25897-9

VISOKO NAGRADO nudim za 1/2 sobno stanovanje. Ponudbe v oglj. odd. pod 'Trije člane'. 25899-9

MALI KABINET želi uslužbenka, bližina Siska, Plačam dobro, po možnosti pomaga. Lahko starejša oseba. Ponudbe pod 'Ne boš zročarica' v oglj. odd. 25453-9

PLECNIKOVO ANATOMIJO kuhinjske opreme, v oglj. odd. plim. Nujno! Naslov v oglj. odd. 25961-3

AVTOMOBIL Opel-Olimpia, model 1932-1948 ali neke druge oznake podobne cene. Kupim. Obrisne ponudbe s ceno pošljite Miladinovi. Beograđ. Cvitičeva XV. paviljon, 4 vhod. R 2972-5

KUHINSKO OPRAVO ugodno prodam. Gerbičeva ul. 8. 25974-4

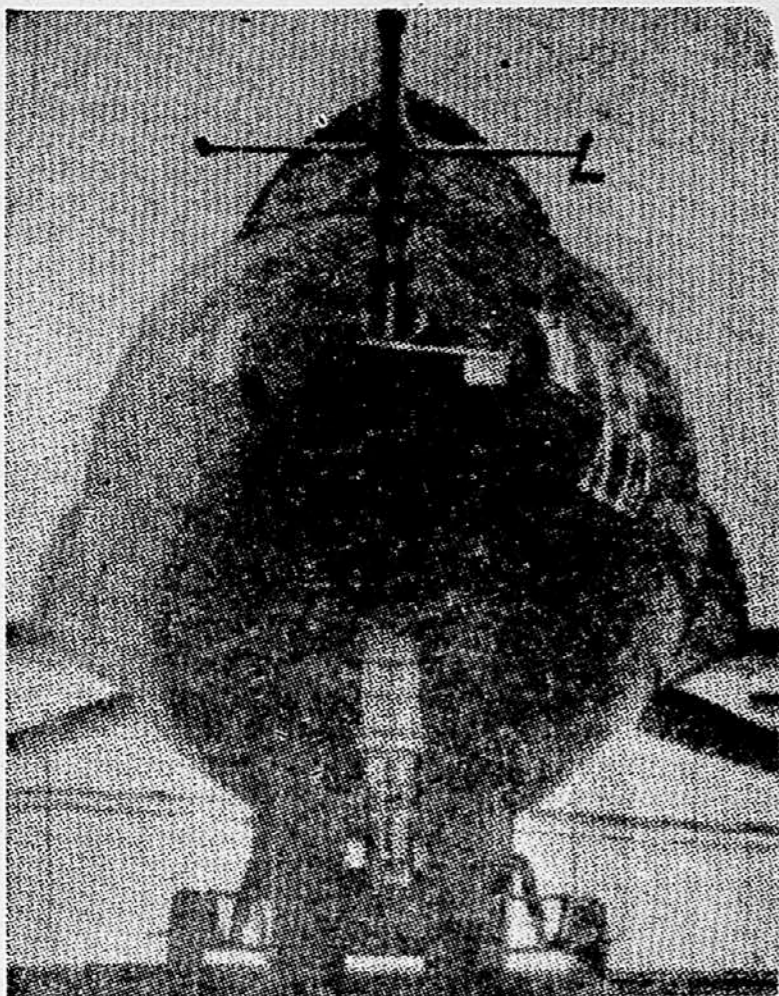
STANOVANJE IN HRANO nudim čistemu dekletu za pomoč v gospodinjstvu. Tugomerjeva 36 - Siska. 25972-9

NAJDIŠTEL male zapadne ženske kose z odličnim glasom, izkušljene 3. nov. zvečer, naj prosim pustit naslov v oglj. odd. 25965-10

HISNO POMOČNIK isčem. Milutin Rakočević, glasbo naselje bk IX-11 Ljubljana. 25901-1

PEC, gašperček, posteljo, mrežo, poceni prodam. Terselič, Zelena 2592-4 pot 3. Ljubljana.

TERMIKA OBRTNO MONTAZNO PODJETJE za toplotne, hladilne in akustične izolacije - LJUBLJANA, TITOVA 22 prodaja OSEBNI AVTO »PEL-OLYMPIA« letnik 1948 nevozen, potreben popolnega popravila. Interesenti naj pošljejo ponudbe na upravo podjetja v roku 10 dni. V primeru, da gospodarske organizacije niso zainteresirani, prodamo po tem roku vozilo privatnemu sektorju. 6719-R

Franc Lizst v Mariboru in Rogaški Slatini

Najslavnejši pianist prejšnjega stoletja, Franc Lizst, je na veliki turneji v letih 1839 do 1847 obiskal tudi Maribor in Rogaško Slatino. Ker je takrat gostoval in koncertiral le v velikih evropskih središčih, se je samo na prigravarjanje prijatelja barona Lannoya odločil tudi za koncert v Mariboru in za dva v Rogaški Slatini. Vsi trije koncerti so bili poleti 1846. leta.

Orkani in ženske

Med nešteti problemi ameriške meteorološke službe je tudi imenovanje orkanov, ki bodo v naslednjem letu puščali vzhodno obalo Amerike. Imena orkanov morajo biti pripravljena pol leta naprej. Orkane označujejo z ženskimi imeni, ki pa se smejo ponavljati le vsaki pet let. Imena morajo biti izgovorljiva in sestavljena iz dveh zlogov. Poleg teh omejitev pa je 84 ženskih imen rezerviranih za orkane na pacifiški obali. Meteorologi pravijo, da je najteže najti imena z začetnimi črkami Q, U, X, Y, in Z. Za leto 1958 so imenovali orkane takole: Alma, Becky, Cleo, Daisy, Ella, Fifi, Gerda, Helen, Ilsa, Janice, Katy, Lila, Milly, Nola, Orchid, Portia, Queeny, Rena, Sherry, Thora, Udele, Virgy, Wilna, Xrae, Yurith in Zorna.

Pri izboru imen sodeluje tudi ameriška javnost. V zadnjem času pa so začele ženske protestirati, češ, da z ženskimi imeni, ki izražajo milino, označujejo orkane, ki prinašajo smrt in razvaline.

bo njegovo bivanje v Mariboru list več v vencu njegove slave, ki si ga spleta samo. Rekrut - odklonjen. »Norbert Schlüter,« je poklicni oficir rekruta, ki je bil na vrsti za zdravniški pregled pred naborno komisijo v Aachenu v Zahodni Nemčiji. Namesto mladega moža je stopila pred komisijo mlada žena z dojenčkom v naročju. Pregledali so papirje in takoj ugotovili pomoto. V pozivnici je bilo napisano, da je Norbert Schlüter rojen leta 1938, pisarniški skrat pa je iz te številke napravil 1958. Nemci so discipliniran narod in mati je prinesla najmlajšega rekruta na nabor. Zdaj se je vmešal še birokratski konjiček. Ker je treba za ugotovitev nesposobnosti predložiti dokaz, je mlada mati razgrnila pred naborno komisijo plenčke in gumijasto podlago, potem pa so med smehom potrdili, da je vojaški obveznik Norbert Schlüter po ocenitvi dokazov zdaj odklonjen.

Na koncertih je Lizst navadno izvajal svoje skladbe. Koncertni program za Maribor in Slatino je pa prilagodil podeželski publiki, kar vidimo po izvajanih delih. Poleg Webrovega »Vabila na ples« je igral svoje fantazije in parafraze na znane opere Bellinija, Donizettija in Auberja. Koncerti niso obsegali nobenega večjega dela, na primer sonate.

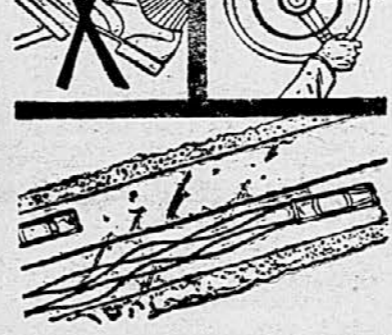
Kako je Lizst igral na teh koncertih, nam bo najbolje povedal navdušeni kritik teh koncertov:

»Naklonjenosti pospeševatelja umetnosti, barona Lannoya, se ima Maribor zahvaliti, da je doživel koncert slavljenega, božanstvenega velikan med pianisti, nepozabnega F. Lizsta. Izbrana publika iz vseh delov Spodnjega Štajerskega in celo iz sosednjega Hrvaškega je napolnila prostor Brandisove vtiške dvorane. — O Lizstu kot umetniku soditi, bi se reklo, povečati s kapljico velereko in ojačiti s sapico burjo. V njegovi igri stopa duša v vsak živec, svobodni genij se razvija kot orkan tonskih valov in se spet izgublja v mehkih glasih zvokov, nato spet buči kakor ponočna vojska čez ledišča in beži kakor vila v hitrem teku čez cvetlične glavice; ta igra je najbolj drzen problem, katerega so kdaj koli sploh mogle človeške roke razrešiti na klavirju... Slavljencu naj zanašati. Kaj storiti?«

ZA SOFERJE AMATERJE
Na podelenih cestih se skušajo izogniti kamnu, nato te pa začne zanašati. Kaj storiti?

Obrni krmilo v nasprotno smer kot te zanaša. S takim obračanjem krmila se ulovi in šele nato previdno zmanjšaj hitrost z zaviranjem.

Drobiž
Znan filmski igralec James Stewart je rezervni polkovnik vojnega letalstva ZDA. Pred dnevi je prvič prebil zvočni zid z reaktivnim letalom tipa Convair TF 102 a. Dosegel je hitrost 1120 km na uro.

Na Poljskem so postali volkovi v zadnjih letih prava nadloga. V tropih se pojavljajo okoli mest, napadajo živino na travnikih, totili so se celo otroci in žene pri nabiranju gob. Zato je razpisala vlada nagrado do tisoč zlotov na vsakega pobitega volka.

Mnoge žene ameriških deželnih mogotcev kupujejo obleke v Parizu pri znanih modnih hišah, vendar obleke ne »ponosijo«, ker pridejo prehitro iz mode. Znajdljivi trgovci odkupujejo te mode in jih potem prodajajo manj petičnim odjemalkam. Tako morete kupiti pri takem prekomerčevcu janski Diorjev model, ki je stal recimo 600 dolarjev, že za 100 dolarjev.

VELIKA STAVA

PO POVESTI SAMUELA JOYCE
RISE MIKI MUSTER

250. Jim je pripovedoval dalje: »V sedmi noči sedmega meseca se zberejo kresnice z vsega sveta in, se dvignejo visoko na nebo. S svojimi svetlimi telesci zgradijo most čez reko, da se mladi pogovarjajo in lepota vsaj enkrat na leto sestane. Ko se začne svetlikati zarja, se poslovita za dvanajst mesecev, kresnice pa zlete nazaj na zemljo.«

251. »Ko sem živel še pri stricu, smo tisti večer vsi otroci oprezali za kresnicami. Kjer smo katero ugledali, smo jo podili, lenobo, ki ni hotela na nebo, da bi pomagala pogovarju in lepoticam.« »Kaj pa, če v tisti noči dežuje?« vprašal Peter. »Se pogovarjajo in lepota vseeno snideta?« »Tisto noč nikoli ne dežuje!« je dejal Jim.

252. »Če je nebo oblačno in kresnice ne morejo poleteti kviku, ne pada na zemljo dež, ampak solze indijske lepotic in njene izvoljenca. Zalostna sta, ker sta izgubila eno leto in se bosta videla šele prihodnje.« »Lepe zgodbe znaš pripovedovati, Jim!« je občudoval Peter bogastvo indijskih pravljic. Poslušal bi jih še in še.

KRIŽANKA

1	2	3	4	5	6	7
8						
9						
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

VODORAVNO: 1. življenjsko obdobje, 6. Biljni vzhod, jutro, 8. ploščina, površina, 10. dva enaka soglasnika, 12. dragocena tekočina, 13. zvišana glasbena nota, 15. avtomobilska značka Trsta, 16. del posteljnine, 18. ustanovitelj srednjeveške srbske dinastije, 21. eden od sedmerih gricov v Rimu.

NAVPIČNO: 1. prodajalna važnega živila, 2. samo, 3. ime filmske igralke Gardner, 4. darilo, 5. vas pri Kočevju, 6. začetek tekme, 7. vražno sredstvo, ki mu pripisujejo tajno moč, 11. glavno mesto Ukrajine, 14. vsota, skupni zneski, 17. krčma s prenočitvami na Balkanu v turški dobi, 18. pripadnik zahodne skupine starih Slovanov, 20. sosednji črki v abecedi.

REŠITEV VČERAŠNJE KRIŽANKE
VODORAVNO: 1. postava, 8. odpora, 9. Leo, 10. mrtk, 11. sreda, 13. Klovu, 15. Rab, 16. ilo, 19. imenjak, 20. Mangano.

NAVPIČNO: 20. N(ova) G(orica).

NERODNO VPRAŠANJE

— Pri tvojih letih pa res nisi tako lenaril!
— Kdaj pa si začel?

Naš bralec Vlado Ravnik iz Kranja nam je poslal posnetek gobje družine, ki jo je našel pod storžicem. Pravi, da se je zbralo okoli »družinskega poglavarja« kar 20 otrok, le da jih ni mogel dobiti vse na sliko. Svojevrsen rekord, ali ne?

Edward L. Beach

74. globokot.

Strgal sem slušalke z glave, pa še vedno nisem slišal ničesar. Vseposod je samo rjavelo. Ušesa sem si pokril z rokami.

»Kaj?« sem rekel — oziroma poskušal reči. Usta so se mi premikala, glasilke so se mi stresle kot navadno, le da niso dale od sebe glasu. Poskusil sem še enkrat: »Kaj?« Tedaj sem se zavedel, da sem gluhi. O'Brien si je stiskal ušesa z rokami in v nemočni bolečini majal z glavo zdaj sem, zdaj tja. Pozabil je utišati jakost svojega sprejemnika in tako sva on in jaz sprejela v ušesa svo strahotno moč tresljajev, ki so nastali ob eksploziji. Ni čudno, da sem bil gluhi!

Jimove ustnice so se spet premaknile, a tokrat je ogovoril Quina. Kurat je govoril v telefon. Zdelo se mi je, da njegove ustnice oblikujejo besede: »Vsi oddelki, poročajte!«

Še preden je mogel slišati odgovore, so se zaslišale še tri eksplozije »UAD!... UAM!... UAM!...« Majhen premor in spet »UAM!« Slišal sem jih čisto razločno, čeprav še daleč niso bile tako blizu kot prejšnja. Stirje udarci, slišati jih je bilo kakor eksplozije torpedov... To bi me sicer razveselilo, a zdaj se nisem utegnil ukvarjati s tem. Ušesa so se popravljala, saj sem slišal, kako je Quin sprejemal poročila. Potem je rekel: »Oddelki poročajo, da ni nobene poškodbe, sir!«

Se vedno smo se pogrezali v globino in to se nam je zdelo kar prav, zakaj zdaj smo se morali spet spustiti v največjo mogočo globino. Potem smo utišali stroje in čakali novih bomb. Prišlo so in eksplodirale, a te se sploh niso mogle primerjati s torpedom, ki bi nas bil skoraj zadel, ali s tistimi, ki nas je z njimi obmetavala ladja Q. Po nekaj urah skrivanja smo se odplazili.

Porabili smo vse torpede in zato naslednjo noč sprejeli povelje, naj se vrnemo spet na Midway. Običajni čas patroliranja bi se bil tudi tako že kmalu iztekel, a ukaz, ki nas je pošiljal na Midway, je povzročil veliko razočaranje. Ni bilo v navadi, da bi pošiljali tjakaj kako ladjo dvakrat zaporedoma. Večina članov posadke si je želela potovanja čez ekvator na jug, proti Avstraliji.

DESETO POGAVLJE

Odmor na Midway se ni razlikoval od prejšnjega, otok pa se je od tedaj, ko smo ga zadnjič videli, precej spremenil. V laguni so zgradili novo, veliko sidrišče in privlekli tjakaj eno izmed velikih plavajočih preskrbovališč za podmornice, Sperry, ki je povečalo zmogljivost otoškega oporišča. Namesto ene podmornice so bile na atolu zdaj štiri, ki so počivale med dvema patroljama in preživljale različne faze popravil; Walrus se jim je pridružil kot peti.

Zdelo se nam je, da je na otoku vsaj dvakrat toliko mož kot prej, dvakrat toliko letal in vsaj štirikrat toliko opravljenege dela. Midway je naredil za nas vse, kar je bilo mogoče: ko smo se prislonili k Sperry, so nas lepo privezali, nam prinesli na krov cel kup poštinih pošiljk ter sadje in sladoled, potem pa so nas nemudoma povabili v stari Pan-American Hotel, ki smo ga klical tudi Gooneyville Lodge (»Naselje gooneyev«), kjer naj bi preživeli dva tedna počitka in okrepitve. Ves čas smo si na svo moč prizadevali, da bi se otresli dolgčasja. Celotno ladijsko moštvo je organiziralo pojedine z velikanskimi zrezki in vsem, kar je sodilo zraven, lovilo ribe, igralo tekme v baseballu in se sploh kratkočasilo na vse načine.

To kajpak ni bilo dovolj in nihče ni trdil, da je dovolj. Posadka je preživljala čedalje več časa na ladji in opazovala, kako jo pripravljajo za naslednjo plovo. Čedalje pogosteje smo ugibali, kam bomo šli. Edina reč, ki nas je zadrževala daleč od ladje, je bila pošta, ki je prihajala iz Pearl Harborja trikrat na teden. Nikoli se nisem nehal čuditi učinkovitosti poštnege urada v San Franciscu, ki je na nekakšen način zmore zvedel, kam je treba poslati pošto, tako da nas je za ob prihodu že čakala in potem prihajala vse dotlej, dokler nismo odinili. Potem se je očitno nabirala najbrž v Pearl Harboru in se ob ukazu, naj se vrnemo, že znašla v pristanišču, kamor smo bili namenjeni.

Jim je dobil kot navadno levji delež pošte, ki je bila namenjena naši skupini, in zdelo se je, da zmerom najde priložnost, da jo pregleda kje na samem. Zakaj vsa Walrusova posadka, pa tudi vsi ostali prebivalci Midwaya, so naredili iz prihoda poštnege letala in iz čakanja na to, da bodo midwayski poštni uradniki razdelili pošiljke iz vreč — kar so delali precej naglo — pravi obred. Skupine, ki so sprejemale letalo, so postale včasih tako neučakane, da je postal poveljnik otoka posebno okrožnico, ki je določala, da morajo razdeljevati po časovno in kakovostno določenem postopku.

In ker ni bilo drugega dela, so postali naši ljudje navdušeni korespondenti. Hugh, Dave in Jerry, ki so morali pregledati sleherno pismo, ki je šlo z ladje, so imeli zato še dosti več dela. Ko sem jim enkrat ali dvakrat stisnil roke, kar so počeli vsi častniki, kadar je bil kup pošte posebno visok, sem popolnoma razumel njihova večkrat ponavljana zagotovila, da se ne spominjajo, kaj so brali. Toda misli, da se nekateri naši ljudje sramujejo zapisati nekatere svoje najbolj skrite misli ali pritožbe, ali pa da so tako sretni, da to dobro prikrijejo, sem se temeljito otresel.

Ko je naposled prišlo sporočilo ComSubPaca, ki je prebral naše poročilo, je to posebej zanimalo Jima, Keitha in mene. Pohvalil nas je za dve potopljeni ladji in za obe, ki sta se verjetno potopili, a najpomembnejša je bila naslednja pripomba: »Vaše poročilo o tem, kako so vam med patroljo zatajili torpedi, zelo jasno osvetljuje nekatere stvari, ki so nam bile pri tem neznanne, in nam bo pomagalo, da bomo storili vse, kar je potrebno.«

Dva dni pozneje je prišel med ostalimi poštnimi pošiljkami na ladjo zajeten zavoj z oznako »Zaupno«, ki je bil naslovljen: »Poveljujočemu častniku ladje Združenih držav Walrus«. Poslal ga je ComSubPac in v njem je bilo povelje za operacijo. Vrniti se bomo morali na PODROČJE SEDEM, na prizorišču naše prve patrolje.